

uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

SEPTEMBER
2021

5

SAMENKERK

Geloof in geluk

12

Geloof in
geluk, in de
kathedraal

20

Het echte
geluk is...

28

Paus
Innocentius III

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SKB

SEPTEMBER
2021
5

SAMENKERK

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 5 • Jaargang 46
De volgende uitgave verschijnt op 28 oktober 2021.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Ada Kok, Jos Martens, Marcel Poorthuis, Nanine van Smoorenburg, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 36,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Geloof in geluk

12

Wie gelooft er nog in geluk?
De kathedraal in Haarlem!
'Geloof in Geluk' nodigt u uit voor
workshops, lezingen, concerten
en een route door de kerk.

Twee vrijwilligers aan
het woord die een speciaal
project in hun parochie
ondersteunen.

Vrijwilligers

10

Wilt u *SamenKerk* niet missen?

Neem een abonnement! U ontvangt ons magazine zes keer per jaar thuis, voordat ze in de parochies verkrijgbaar is. Nu met bijzonder welkomstgeschenk! Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Het bijzondere aan de Martelaren-van-Gorcumkerk in Amsterdam zijn de vele glas-in-loodramen; uniek zijn die met de Zaligsprekingen.

Uit de kunst

8

Paus
Innocentius III

28

Het pausdom heeft zich in de loop van de eeuwen ontwikkeld. Paus Innocentius III drukte er een bijzonder stempel op.

Geloof in geluk

Iedere volgeling van Jezus van Nazareth gelooft in geluk. Voor zichzelf, zoals de catechismus antwoordde op de vraag 'Waartoe zijn wij op aarde?': om God te dienen en daardoor hier en in het hiernamaals gelukkig te zijn. En voor de ander, door het gebod 'Heb uw naaste lief, gelijk uzelf!'. Sterker, is niet ieder mens op zoek naar geluk in zijn of haar leven? Gelukkig zijn, geluk ervaren en zoeken naar geluk is een menselijke ervaring. Daarin delen wij als mensen, gelovig of niet.

De komende maanden is er een bijzonder evenement in de Sint-Bavokathedraal in Haarlem. Bedoeld voor iedereen. Een route door de kerk, met bijdragen van diverse mensen, prominenten, die allemaal een tipje van de sluier oplichten. Ook in deze editie van *SamenKerk* doen wij daar aan mee. Niet alleen de bisschop heeft in zijn column 'Wat ik u zeggen wil' geschreven over geluk, het geloofsgesprek door Leo Fijen, de kunstbriek over de zaligsprekingen in glas-in-lood in een Amsterdamse kerk en zelfs 't hart van *SamenKerk* hebben geloven in geluk als thema. En voor degene die over geluk wil zingen? Blader naar pagina 14 voor een mooi lied van Toon Hermans en het kerklied om thuis te zingen op pagina 35 helpt u zeker op weg. Misschien heeft u, tot slot, geluk in het oplossen van de puzzel en wint u een mooie prijs!

Veel leesplezier met deze *SamenKerk*!

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

En verder

- 4 Mgr. Hendriks: Wat ik u zeggen wil
- 6 Kort nieuws
- 14 Toon Hermans: 'Dan is er geluk'
- 15 Van onderop
- 16 Het Sint-Bonifatiusinstituut
- 18 Parels uit de schattengrot
- 20 Inspiratie
- 23 Leo Fijen
- 24 Catechese: we vieren eucharistie
- 31 Geboekt
- 32 Kort nieuws
- 33 Boeken over Maria
- 34 Gemeenschap 'Geloof en licht'
- 35 Zingt voor de Heer
- 36 Heiloo
- 37 Puzzel
- 38 Personalia
- 39 Agenda

In onze kathedraal is op 27 augustus de 'Geloof in geluk'-route geopend. Daar is elders in deze *SamenKerk* veel meer over te lezen. Het programma van deze route, dat tot Pasen 2022 duurt, nodigt uit om je te laten inspireren en te overwegen wat je gelukkig maakt. Aan die vraag wil ik niet voorbijgaan.

En verlamde vrouw

In een interview met *SamenKerk* vorig jaar (zie jaargang 2020 nummer 3 - red.) heb ik verteld over Annie Olsthoorn, een vrouw die langzamerhand geheel verlamd raakte en vele jaren van haar leven op bed doorbracht. Als misdienaar vergezelde ik vele keren de priester, die haar de heilige communie bracht; dat gebeurde tijdens de heilige Mis, omdat haar kamer vlak bij de kapel van het zorgcentrum lag. Zij kon alleen haar hoofd nog bewegen, maar toch was zij altijd opgewekt en een steun voor vele mensen die met hun moeilijkheden bij haar kwamen. Dan vraag je je af: Hoe kon zij zichzelf zó vergeten en gelukkig zijn? Wat is geluk? Waar hangt geluk vanaf?

Arme mensen?

Ik ben één keer in Oeganda geweest en mocht toen ook bij een hut naar binnen kijken. De mensen die daar woonden, bezaten eigenlijk niets - zelfs heel weinig kleding; wel een plastic teiltje waarmee ze water konden halen. Maar wat een vreugde en saamhorigheid was er onder de mensen in Oeganda te zien, zeker tijdens de vieringen in de kerk!

Grote gezinnen

Dat doet me trouwens denken aan de grote gezinnen van vroeger (en nu). Als ik oudere mensen over die tijd hoor praten dat zij - vaak kleinbehuisd - deel uitmaakten van een groot gezin, komen er allerlei verhalen, maar al was het leven arm naar onze begrippen en 'harder' dan nu, er was veel gezelligheid en geluk. Dat geluk vind ik ook in de grote gezinnen die ik nu soms ontmoet. Waar dat geluk in zit? Ik denk dat de saam-

De weg die we gaan, is die naar volkomen geluk

horigheid, de verbondenheid, de relatie met elkaar een belangrijke factor is. Eenzaamheid maakt niet gelukkig. Beter samen arm dan rijk en eenzaam.

Echt gelukkig?

Diezelfde vreugde heb ik ook in andere arme landen gezien, terwijl ik in Nederland zoveel rijke mensen heb ontmoet van wie ik me sterk afvroeg of ze wel echt gelukkig waren... Ze leken me ontevreden. En er is meer: in die armere landen ontmoette ik vaak geloof, een spontaan en blij geloof. God de Vader, Jezus en Maria zijn er duidelijk aanwezig in het openbare leven.

Wat is nodig om gelukkig te zijn?

Geluk zit dus niet in wat we bezitten, zeker niet alleen daarin. Natuurlijk kunnen objectieve omstandigheden bijdragen aan ons geluksgevoel. Maar wie weinig nodig heeft, is eerder gelukkig, evenals iedereen die zich een geest van dankbaarheid heeft eigen gemaakt.

Foto: Hernán Azócar

heeft ingenomen! Je man of vrouw, je kinderen, je ouders en dierbare vrienden zijn bijvoorbeeld veel belangrijker dan een belangrijke voetbalwedstrijd, de auto, het huis of een vakantie. Geluk heeft ook te maken met het stellen van de juiste prioriteiten.

De volheid van geluk

De vervulling van ons verlangen naar geluk is niet op aarde: daar zal het geluk altijd breekbaar en onvolkomen zijn. De weg die we gaan, is die naar volkomen geluk. We zullen pas helemaal gelukkig zijn als heel ons verlangen naar geluk vervuld is en dat zal pas in de hemel het geval zijn. Wij stellen ons de hemel vaak voor als een plaats, met tijd en ruimte. Maar zo is de hemel niet. De hemel is voor ons die aan het lichamelijke gebonden zijn, nog onvoorstelbaar: wat geen oog heeft gezien, wat geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, dat heeft God bereid voor wie Hem liefhebben (vgl. 1 Kor. 2,9). Dat is het ware geluk, de vervulling van alles. Maar ook het uitzicht daarop maakt al gelukkig: het perspectief van het eeuwig leven kleurt ons

Want geluk zit niet alleen in wat je toegevallen is, het zit niet per se in het ontbreken van moeilijkheden en tegenslagen (al kunnen sommige mensen wel heel veel te verdragen krijgen...). Geluk zit nog meer in de geest waarmee we ons leven tegemoet treden: is het glas half vol of half leeg? Is het een noodlot of een uitdaging? Ontvangen we alles uit Gods hand en proberen we in die geest ook met de kruisen en kruisjes om te gaan? Geluk zit ook in het antwoord op de vraag of je de Gever van alle goeds kent en herkent. Wie God aan het werk ziet in zijn of haar leven, wie een zin en een doel bespeurt, zal zich gemakkelijker over kunnen geven aan wat op die levensweg is voorgevallen. En wat kan het belangrijk zijn voor onze beleving van geluk als we ons meer gaan realiseren wat écht belangrijk voor ons is en wat misschien een te grote plaats in onze aandacht

leven op aarde met mooie, lichte, vrolijke tinten. Dat geluk kan ons alleen maar geschonken worden door de goede God, die de Gever is van alle leven.

Ik wens U alle geluk!

Bisschop Johannes Hendriks

Geluk

Geluk is geen kathedraal,
misschien een klein kapelletje.
Geen kermis luid en kolossaal,
misschien 'n carrousselletje.
Geluk is geen zomer van smetteloos blauw,
maar nu en dan 'n zonnetje.
Geluk, dat is geen zeppelin,
't is hooguit 'n ballonnetje.

Toon Hermans

Kijk op kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze 'Wat ik u zeggen wil'.

Studiedag over Hildegard von Bingen

Berne Media organiseert op zaterdag 18 september in de Abdij van Berne (Heeswijk) een studiedag over Hildegard von Bingen. Met diverse workshops over Hildegards visioenen, haar kennis over kruiden en geneeskunde, miniatures, muziek en meer wordt een veelzijdig portret geschetst van deze twaalfde-eeuwse benedictines. De dag wordt afgesloten met een concert van Hildegardliederen. Deelname aan de dag kost € 30,00 (inclusief koffie/thee en een lunch). Aanmelding: www.bernemedia.com/agenda

Klimaatpelgrimstocht 'Gewoon gaan!' door ons bisdom

Sinds enkele weken loopt een groep pelgrims een internationale klimaatpelgrimstocht. Ze zijn vertrokken in Polen en willen eind oktober in Glasgow (Schotland) aankomen, waar op 1 en 2 november de wereldklimaatconferentie wordt gehouden en waar mogelijk ook paus Franciscus naar toe gaat. Met deze tocht 'Gewoon gaan!' vragen kerken om aandacht voor klimaatverandering. In Nederland organiseren Vastenactie en Groene Kerken in samenwerking met plaatselijke kerken de pelgrimstocht. Ook parochies van bisdom Haarlem-Amsterdam bieden onderdak aan de pelgrims, lopen een stuk mee en organiseren activiteiten om klimaatverandering onder de aandacht te brengen. Op zaterdag 9 oktober arriveert de groep in Amsterdam-Zuidoost (parochie De Graankorrel), zondag 10 oktober gaat de tocht naar Hoofddorp (parochie H. Joannes de Doper) en maandag 11 oktober naar IJmuiden (parochie H. Franciscus). Daarna wordt de oversteek naar Engeland gemaakt. Info: www.vastenactie.nl/klimaatpelgrimstocht.

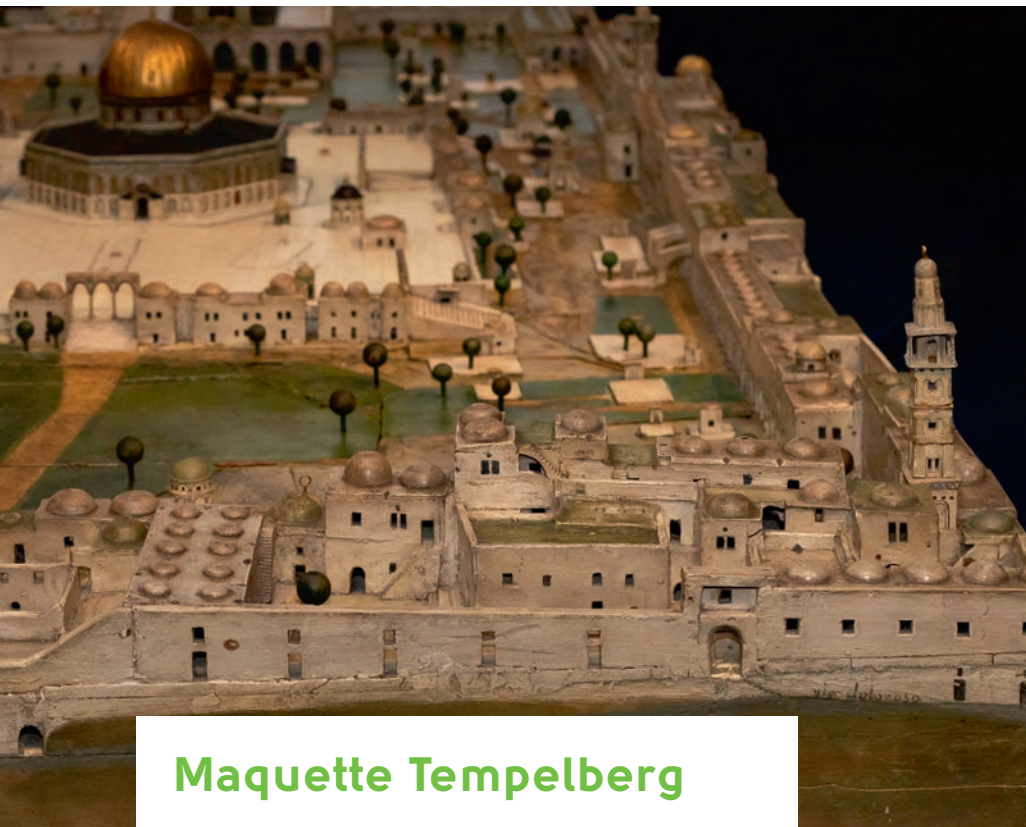
Werelddag voor migranten en vluchtelingen

Het Bisdom Haarlem-Amsterdam, Cordaid, Sant'Egidio en Vastenactie organiseren op zaterdag 25 september (van 10.00-13.30 uur) in de Mozes-en-Aäronkerk (Waterlooplein, Amsterdam) een programma van ontmoeting met als thema 'Naar een steeds groter wij' vanwege de Werelddag voor migranten en vluchtelingen. Hoe migranten en vluchtelingen gastvrij te verwelkomen, te ondersteunen en helpen participeren en integreren in onze samenleving staat centraal op deze dag. Deelname is gratis. Info en aanmelding: caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl.

'Als God renoveert' online bijeenkomst

In voorbereiding op de conferentie 'De missionaire parochie: Als God renoveert' (eind maart 2022) is er op donderdag 28 en vrijdag 29 oktober 2021 een online kick-off evenement met als hoofdgasten de Canadese priester James Mallon (initiator van dit programma) en mgr. Jan Liesen van Breda. Op donderdagavond 28 oktober van 20.00 tot 21.30 uur wordt de online ontmoeting verzorgd met de hoofdgasten. Op vrijdagavond 29 oktober is er de mogelijkheid om van 20.00-21.00 uur via een Zoom-bijeenkomst na te praten. Info en aanmelding: www.missionaireparochie.nl.

Maquette Tempelberg

In Museum Catharijneconvent (Utrecht) is sinds deze zomer een maquette van de Tempelberg te zien, die is overgenomen van het Bijbels Museum (Amsterdam). De maquette komt uit de verzameling van dominee Leendert Schouten (1828- 1905), die in zijn huis een museum met voorwerpen gerelateerd aan de Bijbel had. Dit model – het enige dat nog in Europa te bezichtigen is – biedt een goed beeld van de situatie van de Tempelberg in de negentiende eeuw en maakt duidelijk hoe nauw de heilige plaatsen van joden, christenen en moslims met elkaar zijn verbonden.

Synode over synodaliteit

Op 10 oktober 2021 opent paus Franciscus in Rome een nieuwe (bisschoppen-) synode. Het bijzondere aan deze synode is dat ze niet enkel in Rome wordt gehouden maar in alle bisdommen over de hele wereld. Het gespreksonderwerp is synodaliteit. De komende weken ontvangen alle bisdommen documenten, thema's en vragenlijsten om op diocesaan niveau te bespreken. U leest er meer over in de volgende editie van *SamenKerk*. Op zondag 17 oktober om 10.00 uur opent mgr. Jan Hendriks de diocesane fase voor ons bisdom tijdens een eucharistieviering in de Sint-Bavokathedraal.

Gezinsdag in Heiloo

Het dekenaat Haarlem organiseert op zondag 12 september een gezinsdag in het heiligdom O.L.V. ter Nood (Heiloo) met een mooi programma samengesteld voor gezinnen en jongeren. Het is een afwisselend programma met spel, ontmoeting en verdieping en de dag wordt feestelijk afgesloten met een eucharistieviering met mgr. Jan Hendriks en alle gezinnen, pastores, diakens, pastoraal werkers, misdienaars en acolieten. Info: www.parochiefranciscus.net

Ingrid Henkemans is erfgoedspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Parochies en kerken zijn erfgoed- en schatbewaarders. De gebouwen zijn in een bepaalde stijl opgetrokken. In iedere kerk zijn er kunstschatten: van een glas-in-loodraam tot een heiligenbeeld, van liturgische voorwerpen tot aan kunst met een grote K. *SamenKerk* opent voor u een klein kiertje van deze schatkamer.

Zalig licht

In de Watergraafsmeer in Amsterdam staat de robuuste H.H.-Martelaren-van-Gorcumkerk, die ook wel de Hofkerk wordt genoemd. Het gebouw, ontworpen in de stijl van de Amsterdamse School, werd gebouwd door de Amsterdamse architect Alexander Kropholler. Qua ontwerp doet ze denken aan de Beurs van Berlage wat niet zo vreemd is, omdat Kropholler zich liet inspireren door Hendrik Berlage. In het sober ogende gebouw zitten maar liefst 144 glas-in-loodramen die als de zon er doorheen schijnt een stralend, hemels licht in de kerk werpen.

Katholieke enclave

Eind negentiende eeuw was als gevolg van de industrialisatie de bevolking van Amsterdam explosief gegroeid. Al die mensen moesten gehuisvest worden waardoor de stad steeds verder uitbreidde. Ook in de Watergraafsmeer was dit aan de hand. Voor het toenemend aantal katholieken in deze buurt kocht het parochiebestuur van de Hofkerk in 1918 een groot terrein, dat het huidige Linnaeushof beslaat. Architect Paul de Jongh werd voor dit grote project in de arm genomen. Hij begon met de bouw van een lagere school,

maar overleed kort na de realisatie. Alexander Kropholler werd als zijn opvolger aangewezen en realiseerde een klooster voor de Zusters van het arme Kind Jezus, vele woonhuizen en een tennisbaan in het midden van het hof (die tot op de dag van vandaag nog in gebruik is). Kropholler gaf het hof de uitstraling van een begijnhof, een katholieke enclave met als stralend middelpunt de kerk.

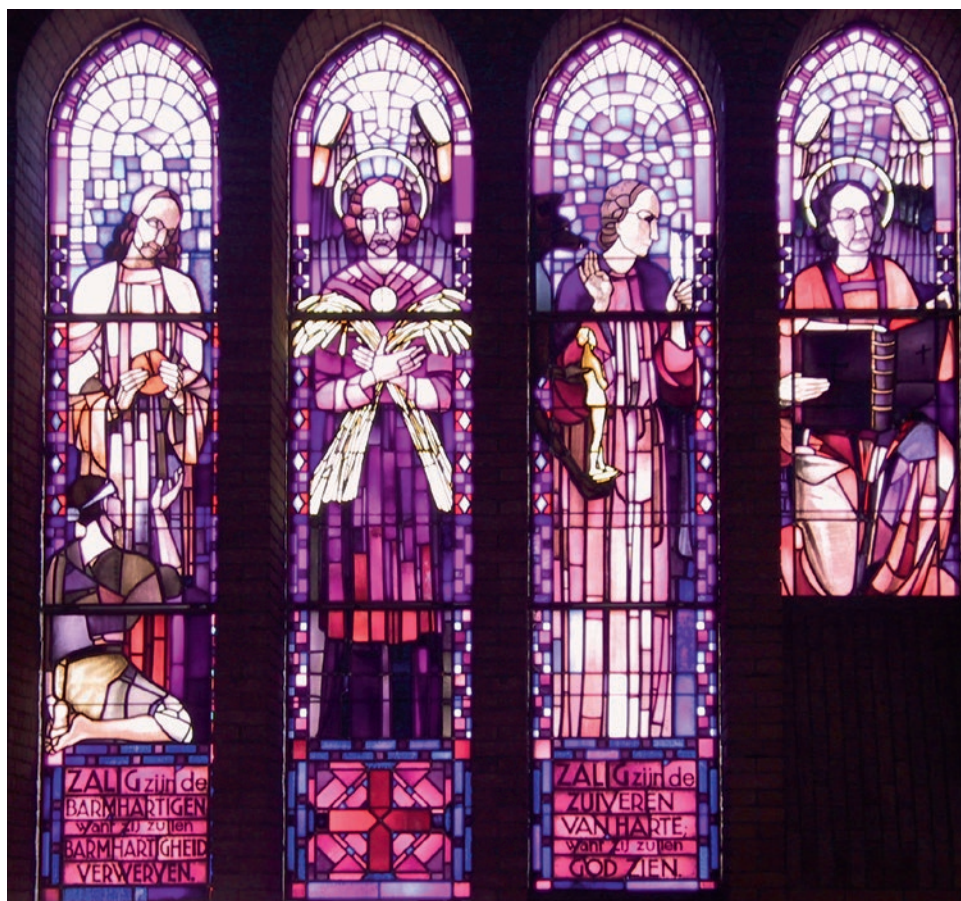
**Bezoekers
verwonderen zich nog
steeds over het
hemelse licht dat er
doorheen schijnt**

Kerk zonder opsmuk

Pastoor Theo Zoetmulder begeleidde een groot deel van het bouwproces van de kerk. Hij had zeer uitgesproken ideeën over de decoratie. Wat hem betrof diende het beschikbare geld besteed te worden aan de vormgeving van de kerk zelf en niet zo zeer aan het interieur. Dat is dan ook de reden dat er een overweldigend aantal glas-in-loodramen in het gebouw zit en vrijwel geen heiligenbeelden. De ramen zijn allemaal ontworpen door de benedictijner monnik Jacques van der Meij. Deze studeerde aan de Rijks-academie van beeldende kunsten in Amsterdam en was leerling van de schilder Antoon Derkinderen. Na zijn studie trad hij in bij de benedictijner monniken in de Sint-Paulusabdij van Oosterhout.

Zaligsprekingen

De thematiek van het werk van Van der Meij is zonder uitzondering religieus van aard. Zo ook de ontwerpen voor de glas-in-loodramen van de Martelaren-van-Gorcumkerk, die uitgevoerd werden door het glusatelier van Lou Asperslagh uit Den Haag. Het voert te ver om ze hier allemaal de revue te laten passeren. De ramen in de vieringtoren van de kerk worden hier uitgelicht omdat ze de zaligsprekingen verbeelden, een onder-

**H.H. Martelaren
van Gorcum,
Amsterdam**

Foto's: Ida Bleeker

**Zaligspreking
'treuren', doek
van Veronica,
detail**

werp dat in Nederland maar zelden op glas-in-loodramen gebruikt is. In het bisdom Haarlem-Amsterdam is slechts één ander voorbeeld bekend, namelijk de acht ramen van de H. Engelmunduskerk in Driehuis.

In het Bijbelboek Matteüs (6,1-6) vertelt Jezus de mensen voor het eerst wat er voor nodig is om een goed leven te leiden, de zogenaamde acht zaligsprekingen. Het is dan ook niet toevallig dat ze zich aan weerszijden van de vieringtoren bevinden, recht boven de plaats waar de eucharistie wordt gevierd. Aan elke kant zitten twee series van vier ramen die trapsgewijs en in lengte aflopend zijn. Bijvoorbeeld een man, die brood breekt voor de voor hem neergeknielde bedelaar met daaronder de tekst 'zalig zijn de barmhertigen want zij zullen barmhartigheid verwerven'. Een andere toont een engel met de doek van Veronica en daaronder de tekst 'zalig zijn zij die treuren want zij zullen vertroost worden'.

Zo kunnen bijna een eeuw later bezoekers zich nog steeds verwonderen over deze glas-in-loodramen met prachtige voorstellingen én over het hemelse licht dat er op een mooie dag doorheen schijnt. ■

Ingrid Henkemans

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communiegroep tot parochiebestuurder. **SamenKerk reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?**

Eric van Teijlingen
Anneke Donkers

Wat ik DOE...

Samen voor Gewoon gaan

“**V**oor de zondagochtend is het wel spannend. Driehonderd mensen op het plein vóór het kerkgebouw De Drie Stromen te voorzien van koffie, voordat een groot aantal daarvan op pad gaat richting Hoofddorp. Maar dat gaat ons lukken.” Aan het woord is Wim Hilderink, die als vrijwilliger betrokken is bij de ontvangst in zijn parochie van de klimaatpelgrims van de internationale Klimaatpelgrimstocht ‘Gewoon gaan!’ (zie pagina 6). In augustus is een groepje in Polen gestart. Van 30 september tot en met 11 oktober lopen ze door Nederland, om uiteindelijk begin november in Glasgow (Schotland) aan te komen. “Ik ben ook heel praktisch”, zegt Hilderink op de vraag welke voorbereidingen worden gedaan om de dertig pelgrims onderdak te geven voor de nacht in het kerkgebouw in Amsterdam-Zuidoost. “De voorbereidingen doen we samen met de protestantse gemeente, waarmee wij

Alles voor de kathedraal

Iedereen die wel eens bij een plechtigheid in de kathedraal is geweest – denk aan een diaken- of priesterwijding of aan de chrismamis tijdens de Goede Week – heeft Arjan Smit zeker gezien in zijn functie als parochieel ceremoniarius en acoliet. Maar deze vrijwilliger doet veel meer. Hij is al tweeënveertig jaar actief voor deze kerk. Hij begon ooit als misdienaar en later was hij betrokken bij het jongerenwerk, het parochiebestuur, de Bavo-dag (de jaarlijkse bijeenkomst voor de vormelingen – red.) en de laatste jaren medeverantwoordelijk voor de diverse evenementen en concerten in de kerk en de dagelijkse openstelling van het kerkgebouw voor bezoekers en toeristen. “Op dit moment bezoeken zo’n honderdvijftig mensen per dag de kathedraal”, aldus Arjan Smit. Wat raakt hem in het gebouw? “Naast de vreselijk mooie architectuur van het gebouw vind ik zelf het fascinerend hoe diverse Bijbelverhalen zijn uitgebeeld in (heiligen)beelden, glas-in-loodramen en andere kunstwerken. Het nieuwste kunstwerk, en mijn favoriet, is die van een moderne jongen (met haarknotje én sneakers) als Mozes, die de kudde weidt en in de brandende braambos God ontmoet. Kunstenaar Gijs Frieling heeft in plaats van schapen geiten uitgebeeld, want,

**Dekenaat Haarlem
Samenwerkende parochies
Haarlem en BOAZ
kathedrale basiliek St. Bavo
Haarlem
Arjan Smit (50)
Openstelling kathedraal
voor bezoekers**

Foto: Anneke Donkers

Foto: Angelique Broerse-van Hal

zo zei hij, geiten zijn veel eigenzinniger dan de wat volgzamere schapen. Mensen van tegenwoordig zijn individueler dan vroeger. Ik vind het kunstwerk mooi maar ik heb vraagtekens of het een goeie ontwikkeling is als je kijkt hoe mensen zijn, individueel of gezamenlijk. Kijk maar naar de coronacrisis of het WK-voetbal. Dan zijn er 17 miljoen 'kenners'. Bij een rondleiding sta ik graag stil bij dit kunstwerk om de mensen erover te vertellen." Alles bij elkaar

met elkaar? Wat delen we samen? Daar willen we als kerk een bijdrage aan leveren." 'Geloof in Geluk' staat het komende jaar centraal, waar vindt u geluk? Smit: "Geluk is voor mij een lekkere volle kerk met mensen die genieten van de kerk met alle soorten van kunst tot aan het uitzicht vanaf de torens. De gesprekken met bezoekers of vrijwilligers, die ik daar mag ontmoeten, die brengen mij ook geluk. Zo'n gesprek verbindt. En dat is gewoon leuk!" ■

het kerkgebouw delen." Als locatiebestuurder vindt Hilderink het zijn verantwoordelijkheid om bij deze eenmalige taak betrokken te zijn, maar vooral ook leuk. Hij blijft die nacht ook slapen in het kerkgebouw of zingt mee in het koor tijdens de gezamenlijke viering op zaterdagavond. Wat betekent de klimaatmars

Dekenaat Amsterdam
Samenwerkingsverband
HH. Clara en Franciscus
De Graankorrel
Amsterdam-Zuidoost
Wim Hilderink (60)
Project Klimaatpelgrimstocht
'Gewoon gaan!'

voor u? "Ik werk in de schooltuinen (van de gemeente Amsterdam) en hoop hiermee een basis te kunnen leggen bij kinderen, dat ze zich bewust zijn de natuur en het klimaat, en de kwetsbaarheid daarvan.

Thuis heb ik zes verschillende afvalbakken. Milieubewust zijn en klimaat dat is mijn zijn." Draagt u dit ook uit in uw kerkelijk vrijwilligerswerk? "Nee, mensen die mij kennen, zullen dat gewoon weten. In de voorbereidingen moet ook

gezocht worden naar plekken waar de pelgrims kunnen douchen, dat is improviseren en oplossingen zoeken." Hilderink woont 32 jaar in de Bijlmer, is parochiaan bij de Graankorrel en betrokken bij de geloofsgemeenschappen. "Dan is de Bijlmer net een dorp. We kennen elkaars talenten en kunnen deze inzetten." Versterkt uw vrijwilligerswerk uw geloof? "Ja dat denk ik wel, het samen met veel geloofsgemeenschappen onder één dak het geloof delen is belangrijk. Oecumene heeft mijn geloof verrijkt, de katholieke tradities zijn een houvast voor mij maar het delen van het geloof met andere geloofsgemeenschappen maakt het rijker. We delen een gebouw en zijn daar trots op." Wat inspireert u in uw vrijwilligerswerk? "Dit!", zegt Hilderink, gebarend naar ons gesprek: "Mensen ontmoeten, hen leren kennen bij naam." Tot slot: Wat is voor u geluk? "Ik word gelukkig als het lukt om met de inzet van mensen samen dingen te doen, dat iets komt vanuit ons midden." ■

Anton ten Klooster Antoine Bodar Bina Chirino
 Vegt Mgr. Jan Hendriks Bob Wegkamp Leo Fijen Mirjam
 Groot Emma van Hooff Jos Wienen Dafne Arlman Ti
 Lars Gerfen Ramon Mangold Matteo Myderwyk
 en Martijn Duifhuizen en Kees Wisse Sanne Vogel Bo
 Wegkamp Mirjam van der Vegt OMG Magazine Anton te
 Hendriks Robin van Galen Simone de Groot Emma van
 Maaïke Lut Tini Brugge en Peter van Asselt
 Anton ten Klooster Antoine Bodar Bina Chirino

Geloof in Geluk

Thematentoonstelling in de kathedraal

Met een nieuw initiatief wil de Haarlemse kathedraal de komende jaren nadrukkelijker naar buiten treden en mensen binnen en buiten de Kerk uitnodigen om in gesprek te gaan over wat hen bezighoudt met als doel verdieping te bieden, gedachten uit te wisselen en nieuwe ontmoetingen te stimuleren. Het eerste jaarprogramma draagt de titel 'Geloof in Geluk'. Deze bijzondere thematentoonstelling met publieksprogramma is tot en met 3 april 2022 te bezoeken.

H

et thema van het eerste jaar is geluk. De betekenis van geluk, in algemene zin of specifiek in het eigen leven, is sinds mensenheugenis een groot vraagstuk.

En ondanks dat de mens gezonder en welvarender is geworden, staat het levensgeluk van veel mensen onder druk. In praatprogramma's, tijdschriften en op social media is er veel aandacht voor dit onderwerp.

De kathedraal opent hiermee letterlijk haar deuren om de Kerk in de maatschappij te brengen en de maatschappij in de Kerk. De 'Klim naar het Licht' (2019) en 'De Wezens van de kathedraal' (nu nog te bezoeken) hebben laten zien dat de kathedraal een grote aantrekkingskracht heeft. Die wil het bisdom de komende jaren nadrukkelijk inzetten om mensen laagdrempelig nader kennis te laten maken met ons als rooms-katholieke Kerk. Dit jaar met 'Geloof in Geluk', volgend jaar met een ander actueel thema. Met daarbij uiteraard een aanbod van lezingen en workshops om meer te weten te komen over ons geloof en onze gemeenschap. En in de toekomst wellicht met meer typisch parochiële activiteiten.

Twintig vertellers

Voor 'Geloof in Geluk' is een twintigtal personen uitgenodigd om te reflecteren op het thema geluk. Zij werden specifiek gevraagd vanwege een inspirerende blik op het onderwerp of omdat zij een mooi verhaal te vertellen hebben. Een aantal van hen had nog nooit van de kathedraal gehoord (dichter Emma van Hooff, actrice Sanne Vogel en reisblogger Maaïke Lut) en anderen zijn bekender met de kerk, zoals mediapriester Antoine Bodar, fotograaf Ramon Mangold en burgemeester Jos Wienen van Haarlem.

Mirjam van der Vegt

Stiltetrainer en auteur van het spiritueel Boek van het jaar 2021 Mirjam van der Vegt neemt de bezoeker mee op reis door de KoepelKathedraal. Op vier plekken in de kathedraal zijn korte video's te vinden, waar zij een van de vier treden van stilte bespreekt en de bezoeker met een opdracht op pad stuurt.

Route door de kerk

In de tentoonstelling worden kunstwerken, foto's en video's, inspiratieteksten, gedichten, podcasts en muziekcomposities van deelnemers gepresenteerd. Een aantal onderdelen zijn speciaal voor een bepaalde plek in de kathedraal ontwikkeld en andere reeds bestaande onderdelen bleken een mooie aansluiting te hebben met het onderwerp. Wat kunt u precies van de inhoud verwachten? In dit artikel worden twee bijdragen toegelicht (zie kaders).

Publieksprogramma

Bij de tentoonstelling 'Geloof in Geluk' hoort een programma met onder andere rondleidingen, lezingen, concerten en workshops. Bij dit nummer van *SamenKerk* is een folder met publieksactiviteiten bijgesloten. Op www.koepelkathedraal.nl kunt u meer informatie vinden en tickets bestellen. Kijk voor een leuke kortingsactie ook op de achterpagina! ■

Nanine van Smoorenburg

Leuke kortings-
actie voor lezers
van SamenKerk
(achterpagina)!

Kathedrale basiliek Sint Bavo (KoepelKathedraal)

Leidsevaart 146, 2014 HE Haarlem
Bezoek via de ingang aan het Bisschop
Bottemanneplein
Bezoek vóóraf reserveren (coronamaatregelen):
www.koepelkathedraal.nl
info@koepelkathedraal.nl
Geopend: maandag-zaterdag van 10.30-17.00 uur
en 's zondags 12.00-17.00 uur

Matteo Myderwyk

De jonge ambitieuze componist Matteo Myderwyk ontwikkelde voor 'Geloof in Geluk' een nieuwe compositie. Myderwyk werd geraakt door de schoonheid en de mystieke sfeer van het gebouw. Het 'hemelse geluk' dat hij ervoer klinkt terug in zijn compositie. Een aaneengesloten periode componeerde hij in de kerk. Hij maakte gebruik van het transeptorgel en het koororgel op het hoogaltaar. In de studio werkte hij verder aan de compositie die hij specifiek afstemde op een fysieke plek (de trap naar het koor met het Willibrordusorgel en het balkon bij het orgel).

Dan is er geluk

Als je een huis hebt en een haardje met wat blokken,
als je gestreken hemden hebt en schone sokken,
als er wat warmte om je heen is en wat bloemen
en je hebt zo'n tof gevoel van laat nou de kat maar kommen.

Als je een mandje appels hebt, oranje-rode,
als je een tuintje hebt om zalig in te klooie,
als je een stoel hebt in de zon, een jofel strandje,
waar je een tukkie doet met in je hand een handje

Dan is er geluk.
Ja, dan is er geluk.
Dan is er geluk.
Pluk het geluk.

Als je een gabbertje hebt waarin je kunt geloven
en je hebt nog af en toe een beetje hulp van boven.
Als het koud is en je hebt een wollen deken
en je zet al maanden lang geen voet in apotheken.

Als in het park de rozen bloeien, hele chique,
waar net een fotograaf een bruidspaar staat te kijken.
Als op de dijk de eerste lammetjes weer grazen
of als opa honderd kaarsjes uit mot blazen.

Dan is er geluk.
Dan is er geluk.
Ja, dan is er geluk.
Pluk, pluk het geluk.

Als je nieuwe schoenen helemaal niet knellen,
als op Vaderdag de kinderen effe bellen,
als je het wonder ziet in honderdduizend dingen,
als je in het bad de Parelvisseren ligt te zingen,
als je een papieren vlieger stijgen laat of dalen,
als in twee kinderogen van die lichtjes stralen,
als je mensen met boeketten rond ziet sjouwen,
op koperen bruiloften, op zilveren of gouden.

Dan is er geluk.

Op zondagmorgen in de stad een endje fietsen
en dan de hele lange zondag lekker nietsen.
Als het veertig graden is en dan hoor je dat het bad loopt
of als je in december met een sparretje door de stad loopt.

Als je elkaar nog altijd wat hebt te vertellen,
als je op een krantje 's avonds pinda's zit te pellen,
als je de trieste televisie best kunt missen
en liever kijkt naar een aquarium met vissen.

Dan is er geluk.
Dan is er geluk.
Dan is er geluk.
Dan is er geluk.
Dan is er geluk, geluk, geluk.
Dan is er geluk, geluk.
Dan is er geluk, geluk, geluk.
Dan is er geluk.

Toon Hermans
Liedje 'Dan is er geluk' uit de conference van 1991

Scan de QR-code om
Dan is er geluk van Toon
Hermans (One Man Show,
1991) te zien op YouTube.

Vorig jaar niet maar dit jaar waren ze weer present op Texel: de *Touristenseelsorge*, het Duitse vakantiepastoraat van het bisdom Essen, met een coronaproof programma van vieringen, ontmoeting en bezinning voor de (Duitse) vakantieganger. **De Vuurtoren**, het parochieblad van **Texel**, berichtte erover.

De Corneliuskerk in **Limmen** (in mei 2018 afgebrand) is vorig jaar september weer in gebruik genomen, tot grote vreugde van de gemeenschap. Maar ze ontdekten ook dat als het kerkdak erop zit, je er nog lang niet bent. Er moest daarna nog heel veel gebeuren, zoals het plaatsen van een glaswand om het sacrale gedeelte van de kerk te scheiden van het profane. Verder hebben studenten van een MBO uit Utrecht de kruiswegstaties gerestaureerd. Nu wordt gewerkt aan het plaatsen van de orgelpijpen van een orgel uit Valkenburg, die daarna pijp voor pijp moeten worden geïntoneerd en gestemd. En deze maand worden de kerkbanken uit de kerk van Koog aan de Zaan geplaatst.

De parochie van **Breezand** – je rijdt er bijna langs als je naar Texel gaat – heeft sinds dit voorjaar een nieuwe website: www.sintjanbreezand.nl. Daar vindt u een link naar ‘*De Wiek*’, het parochieblad dat met ingang van september niet meer via de brievenbus maar voortaan per email wordt verzonden. Een leuke, originele naam voor een parochieblad, eentje met betekenis. Sint Jan de Evangelist wordt vaak afgebeeld met of als een adelaar. En in het Bijbelboek Deuteronomium 32,11 staat: “God zal zijn volk als een adelaar op zijn wieken dragen.” Vandaar ‘wiek’. Maar iedere letter betekent ook nog iets: W = weekblad, I = informatie, E = evangelisatie en K = catechese.

In de **Goorn** zijn ze de weg een beetje kwijt... Althans, ze willen de torenspits van de kerk O.L.V. van de heilige rozenkrans gaan aanlichten, “zodat iedereen de weg terug weet te vinden”, aldus **Zes... Een**. Er komen vier speciale led-lampen. Om de kosten te kunnen betalen, is een leuke actie bedacht: als u een gift doet aan de parochie van meer dan tien of twintig of vijftig euro ontvangt u een speciale novena-kaart of een bedrukte kaart cadeau! Doen, want een beetje licht kunnen we allemaal wel gebruiken...

Wiekend boven **Almere** zien we de ‘Groene kathedraal’, een kunstproject van Marinus Boezem. Almere liet in 1987 de bomen planten en in 1996 waren de bomen volgroeid. Sindsdien kun je tussen de bomen wandelen, die op de punten staan waar normaal de zuilen van een gotische kathedraal staan. Nu nog midden in de natuur maar inmiddels heeft de gemeente omliggende percelen verkocht voor huisbouw. Staat die ‘kerk’ straks ook midden tussen de mensen. Iets verderop het nieuwe kerkgebouw van Almere, dat sinds maart in gebruik is.

In **Amstelveen** wordt volop gewerkt aan de herbouw van de H. Urbanuskerk, die op 15 september alweer drie jaar geleden afbrandde. Er is een nieuw dak aangebracht, inclusief de leien. Ook is er hard gewerkt aan het metselen van de stenen gewelven en ook deze zijn klaar. Een knap stuk vakmanschap! Achter de schermen wordt er nu gewerkt aan het verkrijgen van nieuw kerkinterieur. Er wordt ook onderzocht of het financieel haalbaar is dat de kerk uitgebreid gaat worden met een ontvangst- annex ontmoetingsruimte.

Studeren om je geloof te verdiepen

Naast een opleiding tot priester aan het grootseminarie Sint Willibrord (in Heiloo) kent het bisdom Haarlem-Amsterdam nog een opleidingsinstituut, het Sint-Bonifatiusinstituut, waar diverse cursussen en een studie theologie te volgen zijn. Toekomstige diakens en catechisten volgen deze theologiestudie in de Tiltenberg (Vogelenzang) parttime.

V

veel studenten studeren aan het Bonifatiusinstituut om hun geloof te verdiepen en om meer kennis over het katholieke geloof op te doen. Daarnaast biedt de opleiding goede mogelijkheden om met

anderen over zaken van studie en geloof te spreken. De studiedagen, veelal op de zaterdag, worden begonnen met het getijdengebed en een eucharistieviering en in de middagpauze is er een gezamenlijke warme lunch. Naast een volledige studie biedt het Bonifatiusinstituut ook gelegenheid je via cursussen in allerlei onderwerpen te verdiepen.

Sterker staan in uw geloof, krachtiger staan om anderen te helpen hun weg te vinden in het geloof? Het Sint-Bonifatiusinstituut kan u dit bieden door samen met anderen te studeren en je (geloofs)leven te verrijken.

Opleiding diaken

Deze opleiding bestaat uit de theologiestudie en daarnaast een toeleiding tot het diakonaat, een aantal avonden onder leiding van de rector samen met andere kandidaten, waarbij met regelmaat ook de echtgenotes aanwezig zijn, en waarin de roeping tot het diaconaat en de vorming van de kandidaten daarvoor centraal staat. Daarnaast volgen de kandidaten bezinningsdagen en retraites. Ook zijn er liturgische cursussen voor de praktische liturgische vorming voorzien. Vanaf het derde jaar van de theologieopleiding doen de kandidaten stages om zich op de pastorale praktijk voor te bereiden.

**Paus Franciscus
heeft het ambt van
catechist in de Kerk
een officiële status
gegeven**

Opleiding catechist

Paus Franciscus heeft het ambt van catechist in de Kerk dit jaar een officiële status gegeven. Het staat open voor mannen en vrouwen. Binnen de geloofsgemeenschappen vervullen zij pastorale taken, waartoe de bisschop hun een zending verleent. Het is de bedoeling om voor kandidaten een eigen vormingstraject te organiseren. Naast de theologiestudie krijgen de kandidaat-catechisten een toeleiding van bezinningsdagen, retraites en liturgische cursussen. Evenals de kandidaten voor het diakonaat doen de kandidaat-catechisten vanaf het derde jaar van de opleiding stages om zich op de pastorale praktijk voor de bereiden.

Cursussen

Het Sint-Bonifatiusinstituut biedt vrijwilligers en geïnteresseerden diverse cursussen:

Theologie

Voor diegenen die zich niet direct oriënteren op een kerkelijk ambt, maar zich wel willen verdiepen in het katholieke geloof. De studie theologie biedt hiertoe een goede mogelijkheid dat te doen. De opleiding bestaat uit twee delen: een basisvorming van twee jaar en een vervolgopleiding van drie of vier jaar. Voor studenten met een voldoende vooropleiding bestaat de mogelijkheid om een baccalaureaat te halen (waaraan de academische titel bachelor is verbonden).

Assistent in de liturgie (acoliet)

Deze cursus is bedoeld voor hen, die assisteren binnen de diverse vormen van de liturgische vieringen van de eucharistie, woord- en gebed, doop, huwelijk of uitvaart. Daarnaast is deze cursus ook nuttig voor hen, die zorg dragen voor de vorming van misdienaars en voor degenen, die in aanmerking komen voor de zending van buitengewoon bedienaar van de heilige communie. Deze cursus staat open voor iedereen, die door hun pastoor hiertoe worden voorgedragen.

Lector

De taak van lector (m/v) in een viering van de gemeenschap vraagt om een goede toerusting en voorbereiding. Het is belangrijk dat dit gedaan wordt vanuit een gelovige levenshouding, met een gedegen kennis van de heilige Schrift en met een goede voordracht en dictie. Op veel plaatsen draagt de lector ook zorg voor de tussenpsalm, de voorbeden en de mis- of gebedsintenties. Ook hiervoor worden nuttige handreikingen meegegeven. Tijdens de cursus wordt onder andere geoefend onder leiding van een professionele logopediste. Deze cursus staat open voor iedereen, die door hun pastoor hiertoe worden voorgedragen.

Diverse onderwerpen

Met regelmaat organiseert het Bonifatiusinstituut cursussen over diverse onderwerpen, zoals christelijke kunst, geloofsonderwerpen, pauselijke encyclieken en dergelijke. ■

Theologisch instituut Sint Bonifatius

Zilkerduinweg 375, 2114 AM, Vogelenzang

T 0252 345345

www.bonifatiusinstituut.nl

Studieprefect: Diederik Wienen

T 0252 345333

dwienen@tiltenberg.org

M

aria Magdalena is ongetwijfeld een van de meest fascinerende figuren uit het Nieuwe Testament. Tegenwoordig weten we dat haar beeld van boetvaardige zondares

haar geen recht doet: ze was waarschijnlijk een nogal gefortuneerde vrouw, die samen met andere vrouwen Jezus en de apostelen materieel ondersteunde. Zoals we weten was het genereren van een inkomen niet Jezus' eerste zorg!

Minder bekend is de herkomst van haar achternaam: Magdalena. In de Talmoed wordt haar naam verbonden met *gadol*, groot, en wordt ze haarverzorgster, kapster genoemd. Ook weer opmerkelijk omdat nogal wat afbeeldingen haar tonen met overvloedig golvend (rood) haar. Sommige afbeeldingen gaan zover haar uitsluitend omhuld met haar eigen haar af te beelden, ascetisch en zonder verdere kleren. Maar hier kan ook wel sprake zijn van Maria de Egyptische, een woestijnmoeder, met wie Maria Magdalena ook wel eens wordt verward.

Hoe dan ook is Maria Magdalena de eerste getuige van de opstanding. In de prachtige tentoonstelling in Museum Catharijneconvent in Utrecht wordt daaraan alle aandacht besteed. Zelfs worden teksten geciteerd waarin ze als de geliefde van Jezus wordt gekenschetst. In onze nogal oversekste tijd kan dat natuurlijk alleen maar erotisch worden begrepen (denk aan de *Da Vinci Code* van Dan Brown). Maar de werkelijkheid is veel boeiender. Daarvoor moeten we teruggaan naar de tweede eeuw. Voor vrouwen was maatschappelijk gezien alleen het moederschap weggelegd in die tijd. De nieuwe leer benadrukte echter dat eenzaamheid, woestijn en ascese positieve waarden waren om God te leren kennen. Zelfs kon het christendom het celibaat propageren als volstreekte vrijheid van maatschappelijke banden. Het logische gevolg was dat vrouwen zich losmaakten uit hun maatschappelijke situatie, soms zelfs in de hoogste kringen, en kozen voor een radicaal leven als celibatair. Het klinkt misschien vreemd voor onze moderne oren, maar celibaat en vrouwenemancipatie gingen toen hand in hand. Een bijzonder verschijnsel was bovendien dat deze ascetische vrouwen soms een mannelijke asceet als metgezel hadden. Bedenk dat er nog geen kloosters waren met scheiding tussen mannen en vrouwen! Maria Magdalena is dus de spirituele gezellin van Jezus. In de film *The last*

Marcel Poorthuis is hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

temptation of Christ naar het boek van de ruige auteur Nikos Kazantzakis wordt dat belicht. De historicus Herman Pleij beweert in de tentoonstelling dat deze film Jezus met Maria Magdalena getrouwd laat zijn, een misverstand! Het is juist 'de laatste verzoeking' in een droom van Jezus van een gelukkig bestaan als getrouwde man met Maria Magdalena, die Jezus volgens Kazantzakis moest weerstaan.

Maria Magdalena

Alfred Stevens: Maria Magdalena, 1887
Museum voor schone kunsten, Gent

Een ander eeuwig misverstand is dat de rol van Maria Magdalena vanuit de Gnosis moet worden begrepen, die dan de Waarheid zou bevatten die de Kerk zou willen verdonkeremanen. Dat klinkt spannend, maar is nogal overtrokken: er zit behoorlijk wat vrouwvijandigheid in de Gnosis en hun visie op de schepping en de Schepper is ronduit negatief. De teksten over Maria Magdalena uit het (gnostisch) *Evangelie van Maria* zijn er niet minder spannend om: "De gezellin van de Verlosser is Maria Magdalena. En Christus hield meer van haar dan van alle leerlingen en Hij kuste haar op de mond". Met name Petrus verzette zich nogal tegen haar, zelfs al toen zij als eerste de verrijzenis meldde. In het *Evangelie van Maria* wordt Petrus door de apostel Levi terecht gewezen: "Petrus, jij bent altijd heetgebakerd. Als de Verlosser haar waardig maakte, wie ben jij dan om haar te verwerpen?".

Ik denk zelf dat Maria Magdalena als 'apostel der apostelen' als een toren (*migdal*) boven de andere apostelen uitsteekt en van wie we nog steeds veel kunnen leren. Zij geloofde in het geluk om Jezus nabij te zijn, zelfs tot in zijn lijden en werd de eerste getuige van de opstanding. Wat vindt u daarvan? ■

Probeer deze uitdaging eens! www.kro-ncrv.nl/schrijfwedstrijd-maria-magdalena

DAGMEDITATIES

Met onze dagmeditaties kunt u invulling geven aan uw persoonlijke (of gezamenlijke) momenten van bezinning. De dagmeditaties worden gratis aangeboden in de vorm van een nieuwsbrief. Iedere dagmeditatie is samengesteld door norbertijn Joost Jansen en bevat een Bijbeltekst en een inspirerende meditatietekst uit een boek.

De dagmeditaties worden twee keer per week verzonden: op een weekday en op zondag. Tijdens de advent en de veertigdagentijd worden de dagmeditaties drie keer per week verzonden.

Meer informatie over de dagmeditaties vindt u op: www.bernemedia.com/dagmeditaties

Een uitgave van Berne Media | uitgeverij Abdij van Berne.

Scan de QR-code om aan te melden voor de dagmeditaties

*In paradysum
deducant
te angeli*

Uitvaartcentrum Haarlem
Parklaan 36
2011 KW Haarlem
023-5328750

Josué Mejía Sánchez
seminarist

**Kom, volg Mij,
ik zal je visser
van mensen
maken.**
(vgl. Mt. 4:19)

**Denk je erover om
priester te worden?**
Ontdek het op
willibrordseminarie.nl
of kom eens langs!

Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

**Grootseminarie
St. Willibrord**
Bisdom Haarlem-
Amsterdam

Wilt u de priesteropleiding steunen?
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

Het echte
geluk

*Jezus begon zijn leerlingen uitleg te geven
over de nieuwe wereld. Hij zei:*

*Het echte geluk is voor mensen die weten dat ze
God nodig hebben. Want voor hen is Gods nieuwe wereld.*

*Het echte geluk is voor mensen die verdriet hebben.
Want God zal hen troosten.*

*Het echte geluk is voor mensen die vriendelijk zijn.
Want aan hen zal God de aarde geven.*

*Het echte geluk is voor mensen die doen wat God wil,
en die dat het allerbelangrijkste vinden.*

Want God zal hun moeite belonen.

*Het echte geluk is voor mensen die goed zijn voor anderen.
Want God zal goed zijn voor hen.*

*Het echte geluk is voor mensen die eerlijk zijn.
Want zij zullen God zien.*

Het echte geluk is voor mensen die vrede sluiten.

Want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

*Het echte geluk is voor mensen die lijden, omdat zij doen
wat God wil. Want voor hen is Gods nieuwe wereld.*

*Het echte geluk is voor jullie. Jullie zullen het moeilijk
hebben, omdat je bij Mij hoort. Misschien schelden
de mensen je uit, of willen ze je gevangennemen.*

Misschien vertellen ze allerlei leugens over je.

Als dat gebeurt, moet je blij zijn en vrolijk.

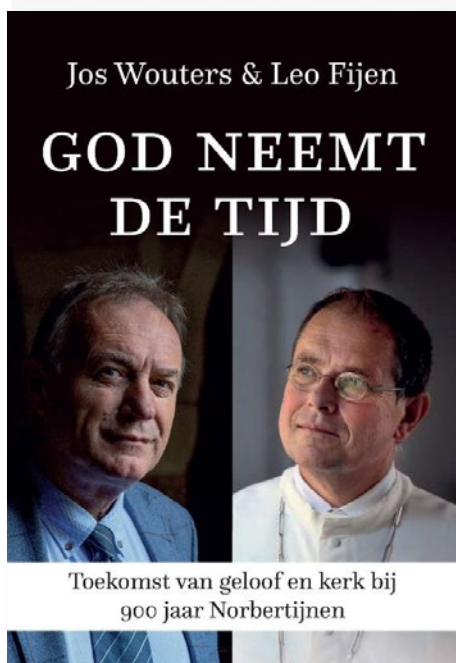
Want jullie krijgen een grote beloning in de hemel.

Het cadeau voor
vrijwilligers en
kerkgangers om thuis in
de maanden naar
Kerstmis toe te bidden.

Na succes vorige
gebedenboek weer uniek
aanbod voor parochies:
**bij 100 stuks slechts € 3,-
per boek** van 200 pagina's.
(alleen via www.adveniat.nl)

ISBN 9789493161818
€ 9,95

Vijf jaar na de moord op
priester Jacques Hamel
het ontroerende verhaal
over zijn leven

ISBN 9789493161122
€ 15,95

Briefwisseling abt-generaal Norbertijnen Jos Wouters en
presentator geloofsgesprek Leo Fijen over religieuzen, huiskerken,
liturgie, rituelen, bidden, missionaire parochie en
scharniermomenten in het leven.

ISBN 9789493161863
€ 14,90

www.adveniat.nl

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

De burgemeester en de bisschop in die machtig mooie kathedrale basiliek van Sint Bavo aan de Leidsevaart in Haarlem. Samen gingen ze midden in de zomer op zoek naar geluk in een gesprek, dat van begin tot einde boeide en geregistreerd werd door de televisiecamera van het Geloofsgesprek.

Ik hoefde tijdens deze ontmoeting eigenlijk niet meer te doen dan de meest voor de hand liggende vragen te stellen: Wat is geluk voor u? En kun je dat geluk maken of ervaar je het vooral als een geschenk? Burgemeester Jos Wienen vertelde over een heftige periode in zijn leven. Hij verloor afgelopen jaar zijn vader en zijn moeder. En hij moest lang beveiligd worden na bedreigingen. Toch heeft hij zich altijd veilig gevoeld in de geborgenheid van God. Dat veilige gevoel heet geluk en is een geschenk. Hij vertelde daar een ontroerend verhaal bij, dat zich afspeelde bij de uitvaart in coronatijd. Niets mocht in die tijd, slechts dertig familieleden en geen koor. Burgemeester Jos Wienen heeft toen samen met zijn broers het koor gevormd en zo zijn moeder naar de hemel gezongen. Toen hij dit vertelde, werd het stil bij de bisschop naast hem, die aansloot met een soortgelijk verhaal, dit keer over het sterven van zijn vader. Bisschop Jan Hendriks zal dat uur nooit vergeten, want het was het meest pijnlijke moment, maar het raakte tegelijk aan de diepste waarheid in zijn geloof: dat je juist dan de aanwezigheid van Christus mag ervaren. Op het nulpunt van de zwakte kun je het fundament van je leven zien door alle gebrokenheid van het moment. Dat zeer verdrietige uur was daardoor tegelijk het meest kostbaar, vanwege de verbondenheid met elkaar en in Christus. Ook dit is geluk, dat tot je komt door de scheuren van het leven, op een donderdag in Haarlem.

Ik heb in mijn leven nu al zo'n zeshonderd keer het geloofsgesprek mogen voeren, maar ik heb niet vaak meegemaakt dat in vijftien minuten de diepte van het leven werd aangeraakt. Zo bracht de burgemeester ter sprake dat hij getrouwd was deze zomer. De foto

haalde de voorpagina van het *Haarlems Dagblad*. Het geluk was tastbaar maar weer niet maakbaar. Want achter deze voorspoed op latere leeftijd ging schuil dat een eerder huwelijk niet goed was afgelopen. Dat resoneert altijd mee maar geeft eens te meer aan dat geluk een geschenk is en tot iedereen kan komen, ook door de scherven van het bestaan. Die hebben ook

De burgemeester en de bisschop samen op zoek naar geluk

„
Dat geluk een geschenk is en tot iedereen kan komen

een maatschappelijke betekenis, zo bracht bisschop Jan Hendriks naar voren. Kerk en stad trekken al vaak samen op, maar kunnen dat vaker doen, juist in het gevecht tegen de eenzaamheid. De bisschop was daarin zelfkritisch: de Kerk moet vaker present zijn in die eenzaamheid en daarin laten zien dat iedere mens een Kind van God is en de zorg en aandacht van de naaste behoeft, hoe moeilijk die ander ook te vinden of te benaderen is. Geloof

in geluk was het thema van dit geloofsgesprek. En dat sluit aan bij een project dat in deze kerk tot april 2022 gaat lopen en voor iedereen toegankelijk is. ■

Iedere zondag is er op televisie NPO2 om 9.45 uur een geloofsgesprek, gevolgd door de eucharistieviering (10.00 uur). Dit geloofsgesprek werd zondag 29 augustus uitgezonden en is terug te zien op www.uitzendingemist.nl of www.kro-ncrv.nl/katholiek.

We vieren eucharistie

Offerande: dit bieden wij U aan

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod.

N

adat de Dienst van het Woord is afgesloten, wordt de Dienst van het altaar geopend met de inzameling van de gaven, de offerande. Meestal begeleidt door een mooi en toepasselijk lied.

Bij de offerande worden de gaven naar voren gebracht voor het misoffer. In ieder geval de eucharistische gaven van brood en wijn. Maar er kunnen ook andere gaven worden aangedragen in de offerande, zoals bloemen, streekproducten of geld. De bloemen krijgen vaak een plek op of nabij het altaar. De geofferde producten worden na de viering bijna altijd weggegeven aan derden (denk aan de plaatselijke voedselbank). Het geld wordt verzameld in de collecte. De collecte is de wijze waarop alle aanwezigen hun steentje bijdragen aan de offerande. Daarom worden de collecteschalen aan de rand van het priesterkoor gezet, of voor het altaar en zo, als het ware, aan God aangeboden. De collecte is bestemd voor de parochie, bijvoorbeeld voor het onderhoud van de gebouwen en de opbouw van de geloofsgemeenschap. Soms wordt de collecte voor een ander doel aangewend. Dit wordt dan ook gezegd als de collecte wordt aangekondigd. Belangrijk is om te weten dat door de collecte alle aanwezigen een bijdrage leveren aan de aangedragen gaven voor de eucharistie. We nemen geen eigen eucharistische gaven mee omdat we als gemeenschap zullen delen van dat éne Brood en van die éne Beker.

Processie van gaven

Wij zijn in onze kerken vooral gewend dat de misdienaars het brood en de wijn naar het altaar en de priester brengen. En de collectanten verzorgen de collecte. Maar het is ook goed als alle gaven voor de offerande vanuit het volk naar het altaar worden gebracht in een processie van de gaven. Daarmee wordt onderstreept dat het volk, de gemeenschap, de gaven aandraagt om deze (door de priester) op te dragen aan God. In veel landen wordt bij de zondagse eucharistie zo'n gavenprocessie gehouden. Het meest uitbundig in Afrika. Met zang en dans worden de eucharistische gaven, de collecte en de andere gaven door de mensen aan de priester aangeboden. En die overige gaven zijn soms de eieren van hun eigen kippen of de vruchten van bomen in hun tuin, de groenten uit hun moestuin, gelijk de

weduwe uit het Marcusevangelie (12,41-44), die "offerde van haar armoede al wat ze bezat, alles waar ze van leven moest."

Brood en wijn

Waarom brood en wijn? Uiteraard om Jezus bij het Laatste Avondmaal brood nam en dit onder zijn leerlingen deelde en ook een beker met wijn liet rondgaan. Zowel in de synoptische evangeliën als in de brief van de apostel Paulus aan de Korintiërs (1 Kor. 11,23) wordt dit verhaald. De achtergrond van het Laatste Avondmaal is de traditionele joodse paasmaaltijd met geroosterd lam en bittere kruiden, met ongedesemd brood en vier sederbekers. Gedurende deze maaltijd werden psalmen gezongen, God dank gebracht en gezegend, gegeten en na iedere dankzegening werd een nieuwe beker rondgedeeld. We vinden dit joodse paasritueel terug in de Bijbelse teksten over het Laatste Avondmaal.

Jezus wil tot ons komen in het eenvoudigste van het eenvoudigste dagelijkse voedsel: brood

Er is - wat voedsel betreft - niets gewoner dan brood. Het is het gewoonste basisvoedsel wat er bestaat. We eten het iedere dag. En zo is brood ook het symbool van het alledaagse. Zo wil Jezus tot ons komen in het eenvoudigste van het eenvoudigste dagelijkse voedsel, brood. Zo wil Hij in ons dagelijks leven aanwezig zijn.

Wijn daarentegen heeft een feestelijk karakter. In de joodse cultuur zelfs iets goddelijks. Wijn werd alleen gedronken bij religieuze feesten. Het heeft iets met God te maken. Wijn is bijzonder en feestelijk. En zo komen in de gaven voor de eucharistie 'gewoon' en 'feestelijk' en 'dagelijks' en 'gewoon' en 'uitzonderlijk' bij elkaar.

Water bij de wijn?

Als de priester of de diaken de kelk vult met wijn doet hij er ook een beetje water bij. Daarbij zegt hij in stilte: 'Water en wijn worden één. Gij deelt ons mens-zijn en neemt ons op in uw goddelijk leven.' Waarom wordt er water bij de wijn gedaan, dat doen we zelf nooit? Deze liturgische handeling heeft in beginsel niet te maken met een theologische achtergrond,

Volgens de liturgische regels van de Kerk zijn hosties altijd gemaakt van de hoogste kwaliteit graan en water (zonder gist) en is de miswijn uitsluitend gemaakt van druiven met een minimum alcoholpercentage.

waarbij water staat voor het aardse en wijn voor het goddelijke. Het gebed in stilte suggereert dit wel ('mens-zijn' en 'goddelijk leven') en het is niet onjuist. Het heeft ook niet met een passage uit de Bijbel te maken. In het Johannesevangelie (20,33-34) staat dat toen de soldaten de gekruisigden de benen wilden breken, ze ontdekten dat Jezus al was gestorven. Een van de soldaten stak Hem met een lans en er vloeide bloed en water uit staat er geschreven.

De achtergrond van het water bij de wijn doen is een vooral een historische. In de tijd van Jezus, 2000 jaar geleden, dronk men wijn nooit onverdund. De wijn die gemaakt was van druiven was zurig en geconcentreerd (dus niet zoals nu verkrijgbaar) en werd om drinkbaar te zijn aangelengd met water. Vandaar ook de uitdrukking 'water bij de wijn doen'. Alleen dronkaards dronken wijn onverdund, ieder ander deed altijd water bij de wijn. Zo ook de eerste christenen. Thuis en in de kerkgemeenschap als zij de eucharistie vierden. Dat was normaal. En zo is dat in de heilige Mis gebleven.

Opgedragen aan God

De priester draagt bij de offerande de gaven van brood en wijn op aan God. Hij doet dit met de volgende tekst: 'Gezegend zijt Gij, God, Heer van al wat leeft. Uit uw milde hand hebben wij het brood/de beker ontvangen. Aan U dragen wij op de vrucht van de aarde/de wijngaard, het werk van onze handen. Maak het voor ons tot brood/bron van eeuwig leven'.

Gezegend zijt Gij, God, Heer van al wat leeft.
Uit uw milde hand hebben wij het brood ontvangen.
Aan U dragen wij op de vrucht van de aarde, het werk van onze handen. Maak het voor ons tot brood van eeuwig leven.

'Gezegend zijt Gij, God, Heer van al wat leeft.
Uit uw milde hand hebben wij de beker ontvangen.
Aan U dragen wij op de vrucht van de wijngaard, het werk van onze handen. Maak het voor ons tot bron van eeuwig leven.

De priester vraagt in alle nederigheid of God hem in Zijn goedheid van alle schuld wil bevrijden

Deze tekst gaat terug op oude joodse zegeningen bij de maaltijd. Terwijl de priester deze woorden in stilte uitsprekt, houdt hij de pateen met brood of de beker iets boven het altaar. Daarna plaatst hij ze op de corporale (een wit linnen doek, die verwijst naar 'dat waar het Lichaam op wordt gelegd'). Soms spreekt hij deze woorden hardop uit. Dan antwoordt het volk: 'Gezegend zijt Gij, God in alle eeuwen'.

Uit de woorden van de priester merken we op dat we beseffen dat deze gaven van God, die de Heer is van al wat leeft, komen (= uit uw milde hand) en dat ze de vrucht zijn van de aarde/wijngaard, maar ook dat de mensen ze gemaakt hebben tot brood en wijn (= werk van onze handen). En God wordt gevraagd om dit brood en deze wijn te maken tot voedsel van eeuwig leven (= brood/bron van eeuwig leven).

Handwassing

Daarna buigt de priester zich voorover en vraagt hij in alle nederigheid namens de gemeenschap of God in zijn goedheid deze gaven wil aanvaarden en of Hij de priester, die het offer gaat opdragen, van alle schuld wil bevrijden: 'In het besef van onze onmacht en onze schuld vragen wij dat onze offerande voor U aanvaardbaar wordt en wij genade vinden in uw ogen.' En bij de handwassing bidt hij: 'Neem alle schuld van mij af en maak mij vrij van alle ongerechtigheid'. Zo kan met een schone lei het grote dankgebed beginnen. ■

Eric van Teijlingen

Kathedraal

WWW.KATHEDRAALTV.NL

Dekenaat Haarlem

Iedereen is van harte welkom!

GEZINSDAG

Zondag 12 september 2021

Locatie: *Onze Lieve Vrouw ter Nood, Kapellaan 144, Heiloo*

Programma 13.00 - 17.00 uur

- 13.00 - 13.30: Samenkomst en welkom
- 13.45 - 14.30: Activiteiten voor kinderen, jongeren en volwassenen
- 14.30 - 15.00: Pauze Koffie/thee/limonade
- 15.00 - 15.30: Gezamenlijk spel
- 16.00: Eucharistieviering met Mgr. Dr. J. Hendriks, in concelebratie met onze eigen pastores
- 17.00: Snacks

Graag aanmelden via:
gezinskerkfranciscus@gmail.com, 06-556 27 670

We maken
idealen
zichtbaar

IMPULSAR

strategy & design

Studio voor ontwerp van visuele communicatie, huisstijl en branding. Wij geloven in oorspronkelijk design en oprechte communicatie, die mensen inspireert en verbindt.

www.impulsar.nl
info@impulsar.nl
 0251 785 307

De paus

Opvolger van Petrus
als plaatsbekleder
van Christus

Voor veel gelovigen binnen de rooms-katholieke Kerk is de paus van Rome een vanzelfsprekendheid. Voor andere christenen uit de Oosterse Kerken en de Reformatie wordt er heel verschillend gedacht over het pausambt. Er worden vragen gesteld als waarop de aanspraken van de pausen berusten? En, welke (legitieme) ontwikkelingen heeft het pausschap in de loop van de tijd doorgemaakt? Speciaal voor *SamenKerk* schreef vicaris Gerard Bruggink een samenvatting van zijn proefschrift.

n de basiliek Sint-Paulus-Buiten-de-Muren in Rome zijn medallions te zien met portretten van alle pausen, van Sint Petrus tot aan Franciscus. Wij

Nederlanders bekijken ook graag die van Adrianus VI uit Utrecht, die paus was van 1522-1523. In de loop van de tijd is de rol van en de invulling van de functie van paus veranderd. Sommige pausen hadden hun invloed daarop. Zoals paus Innocentius III, paus van 1198-1216. Hij drukte zijn stempel op de invulling van de pauselijke autoriteit, zoals wij daar nu nog vertrouwd mee zijn. De actualiteit van de visie van paus Innocentius ligt in het feit dat hij deze verwoord heeft in zijn relatie met de Kerk van Byzantium (Constantinopel), zowel naar de Griekse keizer en patriarch als naar de latere Latijnse keizer en patriarch. Dit alles gebeurde in het kader van de vierde kruistocht (1202-1204), het ontstaan van het Latijnse keizerrijk van Constantinopel (1204) en hierbij aansluitend de vorming van het Latijnse patriarchaat van Constantinopel.

Kern van zijn visie

Paus Innocentius heeft relatief veel geschriften nagelaten met zijn visie op het pauselijk primaatschap onder de vijf patriarchen van de Kerk van het Oosten (Constantinopel, Alexandrië, Antiochië en Jeruzalem) als van het Westen (Rome). Dit is mede te danken aan de registers en archieven van de Romeinse Curie, die Innocentius heeft laten opzetten. In een elftal preken en in meer dan honderd brieven met betrekking tot het Byzantijnse Oosten komt zijn visie op het pauselijk primaatschap naar voren.

Preken

Uit die preken blijkt dat Innocentius zijn gedachtegoed met name gebaseerd heeft op twee Bijbelteksten, die van Matteüs 16,18-19 over de steenrots en de sleutelmacht en op Johannes 1,42 waar de apostel Simon

Paus Innocentius III, fresco in het Sacro Speco klooster (Italië)

Pauselijke tiara van paus Pius IX, 1854

Pag. 30: pauselijke zegel van Innocentius III

‘Kephas’ (Aramees voor steenrots) genoemd wordt. Innocentius verstond Kephas niet alleen als ‘rots’, maar ook als ‘hoofd’. Op basis hiervan komt hij tot de uitspraak, dat “alleen Petrus opgenomen is in de volheid van de macht” (in het Latijn: *de plenitudo potestatis*). Hij benadrukt dat de dubbele sleutelmacht van Petrus (het leergezag en de herderlijke autoriteit) is overgedragen aan de opvolgers van Petrus, de pausen, en aan de Apostolische Stoel. Door dit Petrusambt is de Kerk van Rome de moeder en leermeesteres van de universele Kerk. Immers, de paus is als bisschop van Rome niet alleen opvolger van Petrus maar ook beheerder van zijn graf (onder de Sint-Pieterskerk in Vaticaanstad).

Plaatsbekleder Christus

De paus bekleedt dit ambt ten dienste van de hele Kerk. Innocentius noemt dit de ‘volheid’ van de zorg (in het Latijn: *de plenitudo sollicitudinis*). De paus is voor hem vooral de ‘vicarius Christi’ oftewel de plaatsbekleder van Christus; een titel die tot dan vooral aan de keizer toekwam. Van Innocentius is het gezegd dat de paus in zijn ambt “kleiner is dan God, maar groter dan de mens”.

In de brieven aan de Griekse keizer en de Griekse patriarch van Constantinopel brengt Innocentius naar voren dat aan Petrus en zijn opvolgers de gehele volheid van de macht toekomt, dat wil zeggen het bestuur over de hele Kerk en de hele wereld. Bovendien geeft hij aan dat de Griekse Kerk moet terugkeren naar de Kerk van Rome als naar haar Moeder en Hoofd. In zijn visie op het pausschap zijn niet alleen de '(vol)macht' (*potestas*) en de 'zorg voor alle Kerken' (*sollicitudinis*) bepalend, maar ook het 'tijdelijke' dat aan de paus toekomt (*de latitudo potestatis*). Dit begrip komt onder andere tot uiting in de relatie van de paus tot de keizer en de kruistocht ter herovering van het Heilig Land, zoals hieronder zal blijken.

Kruistocht als toetssteen

Al in het eerste jaar van zijn pontificaat heeft Innocentius opgeroepen tot een kruistocht om het Heilig Land te bevrijden. In deze oproepen komt vooral de autoriteit van de Apostolische Stoel naar voren. Vanuit de Westerse christenheid gaven vooral de Franken en de Venetianen gehoor aan deze pauselijke oproep. Wie ter kruistocht ging, werd de kwijtschelding van alle zonden toegezegd. Deze toezegging mag gezien worden als een manifestatie van de volheid van de pauselijke volmacht. Ook de Griekse keizer werd opgeroepen de kruistocht te ondersteunen.

Er hebben zich twee crisismomenten voorgedaan, die een testcase werden voor het pauselijke gezag. De eerste vond plaats in november 1202 met de verovering van de stad Zara, het huidige Zadar in Kroatië. De kruisvaarders riepen hierdoor een excommunicatie (uitsluiting van het kerkelijk leven) over zich af. Alleen de paus kon deze, na boete en bekering door de kruisvaarders, vanuit zijn volmacht opheffen. Het tweede crisismoment ontstond op 18 juli 1203 met de eerste verovering van Constantinopel, het huidige Istanbul in Turkije. Hier werd de limit van het pauselijk gezag zichtbaar toen de kruisvaarders opnieuw onder politieke druk en tegen het verbod van de paus Constantinopel belegerden en veroverden. De tweede verovering van Constantinopel, die zich kenmerkte door nodeloos geweld en plunderingen van kerkelijk bezit, vond plaats op 13 april 1204. Met pauselijke autoriteit veroordeelde Innocentius zowel de verovering,

het geweld en de confiscatie van de kerkelijke bezittingen door de kruisvaarders.

Ten gevolge van deze tweede verovering kwam het tot een overdracht van het keizerrijk van de Grieken naar de Latijnen, welke door Innocentius werd gezien als een Gods oordeel. Hij plaatste deze overdracht in het perspectief van de terugkeer van de Griekse Kerk naar de Kerk van Rome en van het terugwinnen van het

Heilig Land. De verhouding tussen het pausschap en het keizerschap werd door Innocentius samengevat in de gedachte dat de paus als de Romeinse pontifex een indirecte macht uitoefende over het keizerrijk, dat wil zeggen dat de geestelijke macht boven de wereldse stond.

Paus en patriarch

De oprichting van het Latijnse patriarchaat van Constantinopel was een nieuwe uitdaging voor de paus. Tussen de vijf oudste patriarchaten in het Romeinse rijk had volgens Innocentius de zetel van Rome de voorrang boven de andere. De gehele volheid van de macht (*de tota plenitudo potestatis*) van deze zetel berust dan ook bij de opvolger van Petrus, aldus Innocentius tegenover de Latijnse patriarch. Hij stond erop dat het kapittel vrij was in de keuze van de (Latijnse) patriarch.

Kenmerkend voor de visie van Innocentius is de Bijbelse onder-

bouwing, haar spirituele inslag en de prioriteit van de pauselijke volmacht. De aandacht voor het 'tijdelijke' is niet alleen een indicatie van de tijdgebondenheid. Het verwijst ook naar het brede perspectief van zijn visie. Daartoe hoort ook de gedachte dat alleen een wederzijdse erkenning van de eigenheid van 'paus en patriarch' het pauselijk primaat maken tot een levende werkelijkheid voor de universele Kerk. ■

Gerard Bruggink

Gerard Bruggink is vicaris voor missie, migranten en categoriale zielzorg, proost van het kathedraal kapittel en rector van de opleiding tot permanent diaken en catechist. Hij is dit voorjaar op dit onderwerp gepromoveerd.

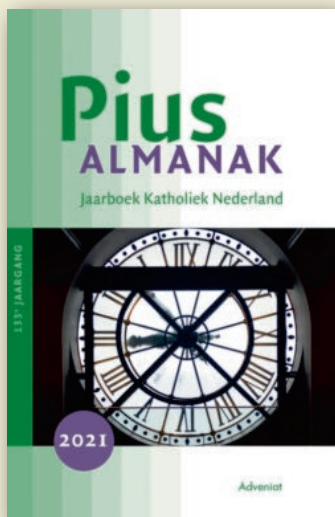
Kenmerkend voor de visie van Innocentius is de Bijbelse onderbouwing van de pauselijke volmacht

Pius Almanak

De *Pius Almanak* is een jaarboek met alle katholieke adressen in Nederland: van parochies tot katholieke pers, van kloosters tot katholieke zorginstellingen, met de namen en contactgegevens van pastores en directie. De almanak wordt jaarlijks geüpdatet en is voorzien van Kaski-cijfers en interessante artikelen voor kerkelijk betrokkenen. Abonnees ontvangen twintig procent korting op de prijs, maar ook gratis toegang tot de online database.

Pius Almanak 2021. Jaargang 133
 piusabonnement@adveniat.nl
 € 82,00

Het Rijk Gods is als...

“In vele dergelijke gelijkenissen verkondigde Hij hun zijn leer op de wijze die zij konden verstaan. Anders dan in gelijkenissen sprak Hij niet tot hen, maar eenmaal met zijn leerlingen alleen, gaf Hij van alles uitleg.” (Mc 8,33-34) Maar verstaan wij ze anno 2021 ook nog? Een parabel is een verhaal, uit het leven gegrepen, met een overdrachtelijke betekenis en vaak provocerend. Parabels zijn niet onschuldig, want steeds wordt van

de toehoorders van toen en de lezers van vandaag een oordeel gevraagd. Neem nu de gelijkenis van de tien bruidsmisjes (pag. 50-52), zoals te lezen in Matteüs 25,1-12. U weet wel, vijf wijze en vijf dwaze bruidsmisjes die met hun olielampen wachten op de bruidegom, die op zich laat wachten. De dwaze meisjes hebben niet genoeg olie en vragen wat aan de wijzen, die daarop zeggen: “Gaat liever naar de verkopers en haalt wat voor jezelf” (Mt. 25,9). Beetje vals, want het is midden in de nacht! Het domme was om naar die verkopers te gaan. Daardoor vallen de dwaze bruidsmisjes af en mogen geen bruiloft meevieren. Vandaag de dag vieren wij geen bruiloft meer met olielampjes, maar wij kennen nog steeds de gevoelens van buitengesloten zijn of levenskansen gemist hebben die grote gevolgen kunnen hebben. “Op weg gegaan om het leven te vieren, worden de dwaze meisjes door de loop van de omstandigheden ten slotte geheel van het feest uitgesloten. Deze ervaring is nog altijd herkenbaar. Een klein vergrijp, een gemiste opleiding, een afgebroken studie, een jeugdige lichtzinnigheid kunnen je in je latere leven lelijk opbreken en tot gevolg hebben dat je buitenspel komt te staan. Pogingen om de nalatigheid te herstellen, lopen op niets uit. Een kleine misstap van vroeger kan je later inhalen en je gedroomde

carrière alsnog teniet doen.” (52) Kortom, hoe gaan wij om met die dwazen? *Onkruid vergaet wel* is een ideaal boek voor iedereen die in de kerk preekt én voor iedereen die in de kerk naar een preek luistert. Of voor een Bijbelclub of ...

Onkruid vergaet wel. De actualiteit van de parabels | Joop Smit osa
 ISBN 9789089724304
 www.bernemedia.com | € 17,95

Henri Nouwen

21 September is het vijfentwintig jaar geleden dat de Nederlandse priester Henri Nouwen overleed. Hij schreef vele spirituele werken, doceerde aan de grote universiteiten in de Verenigde Staten en kende Martin Luther King, Jean Vanier (van onder andere Geloof en Licht | zie pag. 34 – red.) en werd zeer sterk geïnspireerd door Thomas Merton. Nouwen

wordt daarmee gezien als een van de grondleggers van nieuwe monastieke bewegingen. In dit mooie (96 pagina's tellende) magazine alle aandacht voor Henri Nouwen, die vele mensen over de hele wereld heeft geïnspireerd.

Henri. Zijn leven, zijn werk, zijn boodschap | ISBN 9789493161801
 www.adveniat.nl | € 9,95

Nieuwe KISI-musical over geluk voor Ruth

Op zondag 19 september is de première van de nieuwe KISI-musicalproductie 'Ruth – De Familiemusical' in de Maaspoort (Den Bosch) en op zaterdagmiddag 25 september is er een uitvoering in Aalsmeerderbrug. De musical, bedoeld voor alle leeftijden en met spelers van alle leeftijden, is gebaseerd op het Bijbelboek Ruth. De jonge buitenlandse Ruth blijft trouw aan Naomi's zijde. Ook wanneer alles verloren lijkt te zijn. Ze geeft niet op en blijft erin geloven. Ze zet alles op het spel, gaat het avontuur aan en vindt nieuw geluk. Info en kaarten: www.ruth-musical.org/nl of www.kisi.nl.

Jongeren en gescheiden ouders

Tieners of jongeren maken een scheiding mee of hebben gescheiden ouders? Wat betekent dat voor hen? Het jongerenpastoraat biedt op 23 september (van 19.00-21.00 uur) een (netwerk) bijeenkomst aan waar kapelaan Luc Simons (bisdom Den Bosch) en Eelco Weerheim (stichting Vluchtheuvel) spreken over de praktische en inhoudelijke kant van omgaan met (echt)scheiding in het jeugdwerk. Info en aanmelding: www.jongekerk.nl.

Webinar oecumenische uitdagingen

“Hoe welkom is de vreugdebode die over de bergen komt aangesneld, die vrede aankondigt en goed nieuws brengt.” Sint Willibrord was zo'n vreugdebode waarover de profeet Jesaja (52,7) sprak, toen hij in de achtste eeuw de basis voor de Kerk in de Lage Landen legde. De Kerk heeft in de loop der tijd hoogte- en dieptepunten gekend. Vandaag staan kerken in ons land meer dan ooit voor de uitdaging om het evangelie op aansprekende en eigentijdse wijze uit te dragen. Dit onderwerp wordt besproken op een webinar op donderdagmiddag 15 oktober, georganiseerd door de Katholieke Vereniging voor Oecumene en de Konferentie van Nederlandse Religieuzen. Info en aanmelding: secretariaat@oecumene.nl.

Tridentijnse Mis

Paus Franciscus heeft het gebruik van de oude Latijnse liturgie beperkt en verbonden aan de uitdrukkelijke toestemming van de bisschop. Deze Tridentijnse liturgie was in gebruik tot in de jaren zestig. In 1970 kwam een herzien Missaal uit. Sommige teksten daarin zijn verschillend van het oude Missaal (met name de voetgebeden en de offerande) en er zijn meer Bijbellezingen toegevoegd. De Mis kan nog steeds in het Latijn of in de volkstaal worden gevierd. Het motu proprio 'Traditionis custodes' (van 16 juli 2021) bepaalt nu dat die liturgische herziening leidend is en dat er toestemming nodig is van de bisschop om het Tridentijnse Missaal te gebruiken. De paus wil zo de eenheid in de liturgie en in de Kerk bevorderen. De lezingen moeten altijd (ook) in de volkstaal worden gelezen.

In ons bisdom is door de bisschop een personele parochie opgericht voor de Tridentijnse liturgie (St. Agneskerk in Amsterdam) en verschillende priesters hebben toestemming gekregen om de Tridentijnse Mis af en toe te vieren. Zie pagina 38.

Maria

Bij een doop- of huwelijksviering, bij een uitvaart in de kerk, thuis, op vakantie of tijdens een bedevaart, of in allerlei situaties van dankbaarheid of zorgen plaatsen wij katholieken ons vaak onder Maria's bescherming.

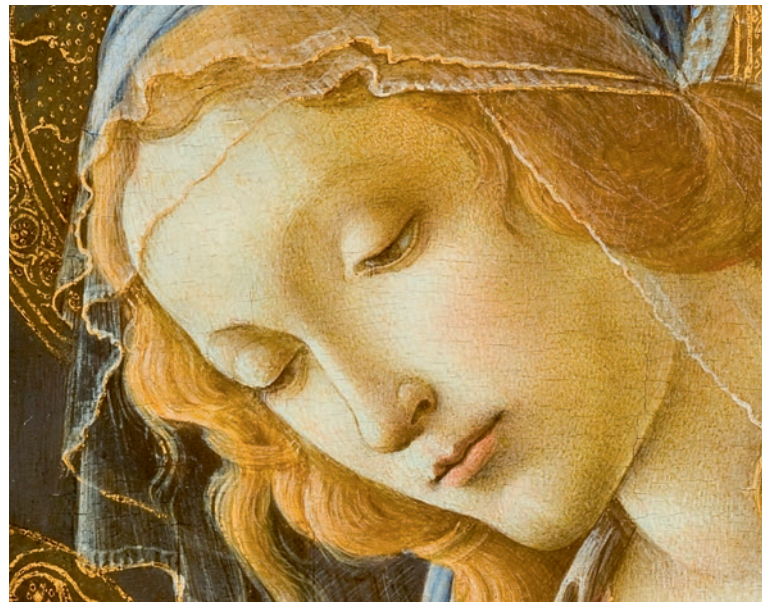
Litanie van Loreto

L *Sub tuum praesidium*, onder haar bescherming, is het oudste gebed ter ere van de Moeder van God, dat de Kerk kent. Het was ook het motto bij het wapenschild van onze oud-bisschop, mgr. Jos Punt. En de titel van een boek van mgr. Hans van Dodewaard (bisschop van Haarlem van 1960-1966). Dit boek uit 1958 over de eretiteln van Maria uit de litanie van Loreto is opnieuw bewerkt, aangevuld en uitgegeven. De Marialitanie van Loreto is al eeuwenoud. Paus Clemens VIII stelde deze in het jaar 1601 vast. Later werden er nog extra titels aan toegevoegd, het laatst in 2020 toen paus Franciscus drie nieuwe aanroepingen toevoegde. Die rond 'Moeder', 'Maagd' en 'Koningin' vormen het hoofdbestanddeel. Prachtige eigenschappen en deugden omlijsten Maria als Moeder van God en altijd Maagd (de oudste geloofswaarheden over haar) en als de Koningin aan wie God al zijn gaven heeft geschonken en al zijn beloften heeft vervuld. Daarnaast zijn er aanroepingen die verwijzen naar wat Maria betekent voor de Kerk en de mensen, voor zieken of migranten zoals 'Heil van de zieken', 'Troosteres van de bedroefden', 'Hulp van de christenen' (niet toevallig ook bedevaartplaatsen gewijd aan Maria). Er zijn ook een aantal symbolische aanroepingen zoals 'Spiegel', 'Zetel' en 'Oorzaak'. Het is een mooi boek om de komende oktobermaand Mariamaand spiritueel te verdiepen.

Maria als icoon

Maar als guur herfstweer u meer binnen houdt dan u zou willen, misschien is dan het boek van Arnold Huijgen over Maria als icoon van genade – een gedegen studie van 321 pagina's – iets om in te duiken. Hij schreef dit boek "over de gezegende onder de vrouwen, die traditioneel met de stralenkrans, de *corona*, wordt afgebeeld" (11) in het voorjaar van 2020 als coronaproject. Huijgen

is hoogleraar theologie en christelijk gereformeerd predikant. Zijn beeld van Maria is zeer Bijbels: een joods meisje uit Nazareth, een vrouw van geloof, moeder van de Verlosser en Moeder van de gelovigen. Aan de hand van Bijbelse teksten, de traditie van de vroege Kerk, de inzichten van de Reformatie en moderne (oecumenische) theologische geschriften neemt Huijgen ons aan de hand in een vlot geschreven, inspirerend boek.

't Mooie van Huijgens boek over Maria is dat hij benoemt wat hem raakt in haar én wat schuurt. Het denken over Maria op het Tweede Vaticaans Concilie (vooral in het document *Lumen Gentium*) noemt hij winst voor de oecumene, de katholieke traditie van de Mariadogma's noemt hij kerkelijke bedrijfsongevallen en de protestantse traditie waarbij het verschil tussen aanbidden en vereren werd uitgewist, noemt hij onterecht. (vlg. 159) Conclusie is wel dat Maria ons meer verbindt dan we denken. ■

Maria. Icoon van genade | Arnold Huijgen | ISBN 9789043534895 | www.kokboekencentrum.nl | € 27,99

Onder uw bescherming | dr. J.A.E. van Doodewaard, bewerkt door dr. J.I.M.X. Vijgen | ISBN 9789493161894 www.adveniat.nl | € 15,95

Arnold Huijgen geeft op 2 oktober (om 14.00 uur) een lezing in het heiligdom O.L.V. ter Nood over het blijvende mysterie van Maria, dat katholieken en protestanten kan verbinden. Aanmelding: www.olvternood.nl

In 1971 is *Foi et Lumière* ontstaan in Frankrijk toen twaalfduizend pelgrims, waaronder vierduizend verstandelijk gehandicapten, samen kwamen bij de grot van Lourdes. Vanuit die bedevaart bleef men in kleine gemeenschappen samenkomen en vieringen houden. In Nederland startte Geloof en Licht in 1992. Van de zes plaatselijke gemeenschappen telt ons bisdom er twee: in Haarlem en in Volendam. In oktober 2021 bestaat *Foi et Lumière* vijftig jaar maar vanwege de internationale coronamaatregelen wordt dit jubileum volgend jaar gevierd. Eveneens die maand is het ook feest in Volendam en vieren Gods pareltjes hun vijfentwintigjarig jubileum.

“Geloof en Licht wil mensen met een verstandelijke beperking volledig betrekken bij de katholieke geloofsgemeenschap en de vieringen. Maar ook hun ouders en directe familieleden of verzorgers. Iedereen mag zijn wie die is”, aldus Truus van IJselmuiden. “In normale tijden komen onze gemeenschappen eens per maand bijeen voor een heel middagprogramma. We beginnen altijd met een gesprek over onze persoonlijke belevenissen van de afgelopen tijd. Daarna wordt een bepaald thema besproken. Zo hebben we een jaar lang de Bijbelse figuur van Mozes uitgediept of andere belangrijke wereldpersonen.

Dergelijke thema's worden door het Franse hoofdkantoor van *Foi et Lumière* over de hele wereld aan al onze gemeenschappen verspreid. Heel belangrijk voor onze kernleden (want de mensen met een verstandelijke beperking zijn het hart van Geloof en Licht) is de mime, waarbij een verhaal wordt uitgebeeld. Het is iedere keer weer verrassend hoe fanatiek en enthousiast

Geloof en Licht

iedereen hier aan meedoet. Daarna vieren we de eucharistie en sluiten altijd af met een broodmaaltijd.”
 “Wat belangrijk is bij Geloof en Licht is dat we één grote familie zijn. Tijdens onze samenkomsten delen we lief en leed met elkaar. En dat niet alleen in Volendam of Haarlem. Nee, dat doen we ook met alle zes Nederlandse gemeenschappen en met alle landen wereldwijd.”
 Vanwege de coronacrisis konden de gemeenschappen nu ruim anderhalf jaar niet bijeenkomen. Er wordt door alle betrokkenen daarom zeer uitgekeken naar de volgende samenkomst. ■

Eric van Teijlingen

www.geloofenlicht.nl

Gemeenschap 'De zonnestraaltjes' (Haarlem)

Trudi van Rijt | 0252-521826

trudi.van.rijt@gmail.com

Gemeenschap 'Gods pareltjes' (Volendam)

Truus van IJselmuiden-Vendriq

0251-225449 | timgap@quicknet.nl

Kerk-zijn betekent ook samen zingen. Door de coronamaatregelen is samen-zang nu uitgesloten. Maar niemand houdt u tegen thuis uit volle borst te zingen. *SamenKerk* helpt u daarbij. Doet u mee met dit glorialied: Zingt van de Vader...

Bron van geluk voor wie Hem wil geloven

Zingt van de Vader' is een zogeheten glorialied. Het wordt wel eens als zodanig gezongen in vieringen zonder koorzang. De tekst is van pater Henk Jongerius, die meerdere bekende liedteksten op zijn naam heeft staan als 'Wij zoeken U als wij samenkomen' en 'Als Gij naar de woorden luistert'. Het lied is heel inzichtelijk gestructureerd doordat de aanhef en het slot telkens gelijk zijn: Zingt van de Vader, Zingt van de Zoon, Zingt van de Geest, en: houdt Hem in ere! Het rijm ondersteunt deze structuur. De eerste drie regels van elke strofe kennen telkens dezelfde rijmklank.

In de eerste strofe wordt de Vader bezongen als de Schepper. In de tweede strofe staat de Zoon centraal. Hij is het licht en schenkt geluk aan wie Hem geloven, als wij naar Hem luisteren (en doen wat Hij zegt - zie Mt. 7,24-29). De tekst 'het Woord van alzo hoge' verwijst naar Kerstmis. De derde strofe bezingt de Geest als de dragende kracht van alle leven.

Johann Crüger was als kerkmusicus verbonden aan de Nikolaikirche in Berlijn en heeft vooral naam gemaakt als componist van liedmelodieën, veelal in samenwerking met tekstdichter Paul Gerhardt. Gerhardt en Crüger schreven in 1653 samen het ochtendlied 'Lobet den Herren allen, die ihn ehren', wat voor het eerst werd gepubliceerd in het liedboek 'Praxis Pietatis Melica'. Dit lied diende als basis voor de liedtekst van 'Zingt van de Vader'. ■

Jos Martens

Zingt van de Vader die in den beginne de mensen schiep, de dieren en de dingen: hemel en aarde wil zijn naam bezingen: houdt Hem in ere!

Zingt van de Zoon, het licht voor onze ogen, bron van geluk voor wie Hem wil geloven: luister naar Hem het Woord van alzo hoge: houdt Hem in ere!

Zingt van de Geest, de adem van het leven, duurzame kracht die mensen wordt gegeven. Waar wij ook gaan, wij hebben niets te vrezen: houdt Hem in ere!

Tekst: Henk Jongerius op (1941-). Melodie: 'Lobet den Herren allen' (Johann Crüger, 1653). Gebruik de QR-code om dit lied te beluisteren of kijk op de website van het bisdom.

ONZE LIEVE VROUW TER NOOD HEILOO

Nieuw op het heiligdom: Podcasttour

Vanaf 21 juli is op het heiligdom Onze Lieve Vrouw Ter Nood in Heiloo een nieuwe podcasttour beschikbaar. De ingesproken tour neemt de bezoeker mee langs de historische Genadekapel, het bekende Putje van Heiloo en het iconische Julianaklooster van architect Jan Stuyt. Met persoonlijke verhalen uit het verleden en heden over het grootste Mariaheiligdom van Nederland.

Verschillende sprekers, waaronder bisschop Jan Hendriks, rector Jeroen de Wit en oud-wethouder van Heiloo Ans Willemse, vertellen over hun band met de heilige plaats. De persoonlijke verhalen geven inzicht in de hedendaagse betekenis van het heiligdom en laten de bezoeker op een toegankelijke manier ervaren hoe je tot rust en bezinning kunt komen op de Mariale bedevaartplaats in Heiloo.

Op fraai ontworpen informatieborden kunnen bezoekers een QR-code scannen en direct de podcast beluisteren op een smartphone. De podcasts zullen ook beschikbaar worden gesteld op Spotify en Apple Podcast. Om de bezoeker zonder smartphone ook van dienst te zijn, is op de informatieborden ook algemene (historische) informatie over de verschillende stoppunten te lezen.

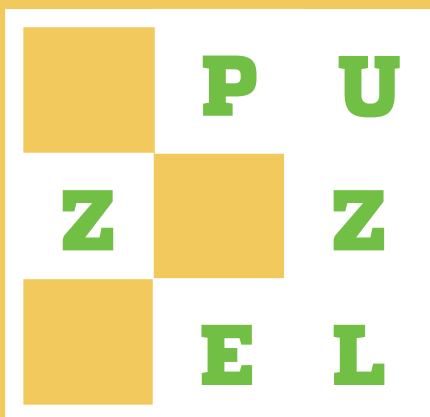
De podcasttour is tijdens openingstijden van het Heiligdom Onze Lieve Vrouw Ter Nood gratis te beluisteren. De start is bij de ingang aan de Kapellaan, Heiloo (ingang naar het Oesdom). De podcasttour is mede tot stand gekomen dankzij het Herstelfonds van de Gemeente Heiloo.

Zaterdag 11 september: Open Monumentendag Orgelfietsroute door Heiloo

Spring tijdens de Open Monumentendag op de fiets en volg de speciale orgelroute, die u langs vier bijzondere, monumentale plekken in Heiloo voert. De diverse organisten spelen op hun eigen orgels en combineren dit soms met solisten en moderne composities.

Begin bij Gerard Leegwater in de Witte Kerk, fiets door naar de Ter Coulsterkerk om vervolgens in de Willibrorduskerk bij organiste Zana Naidionova te komen. Van daar uit trapt u door naar het orgel in de grote kapel van het heiligdom Onze Lieve Vrouw ter Nood, waar Alexander Pavloff u muzikaal zal verwelkomen.

WWW.OLVTERNOOD.NL

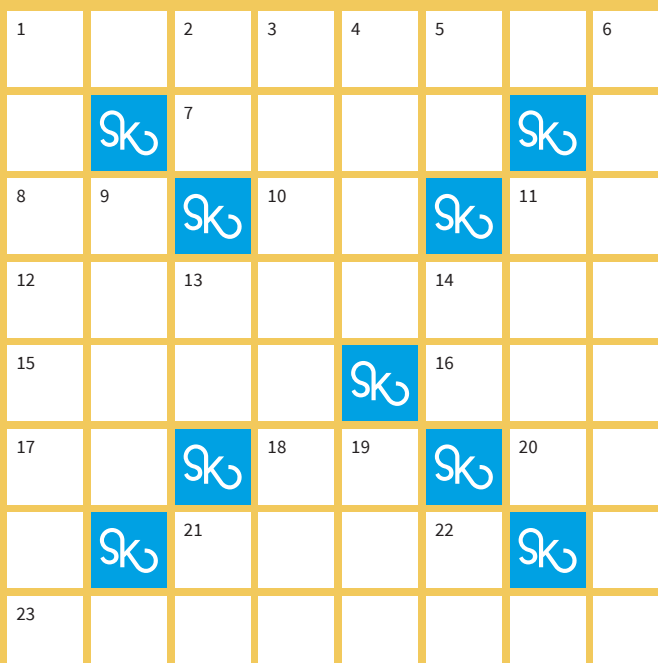

Horizontaal

- 1 Meubel van een houthakker?
- 7 Een beetje op zijn Grieks?
- 8 Ondernemingsvorm waar je warm van wordt?
- 10 Commando om spel te starten
- 11 Duitse NV verzilverd?
- 12 Luchtige uitroep
- 15 Hier zet men de beuk
- 16 Stier in het Midden-Oosten?
- 17 Lezersgroet op school?
- 18 Op die manier in die richting
- 20 Madam met vermogen
- 21 Dun laagje met sterren?
- 23 's Middags 'n keer eten?

Verticaal

- 1 Heet aanlopen
- 2 Dit is zwaarwegend
- 3 Antwoord zonder enthousiasme
- 4 De eerste belasting op het eiland
- 5 Dit bedrijf zet de toon
- 6 Met bier aan de slechte kant
- 9 Geen oudbakken rijm
- 11 Indische vogel
- 13 Die noot klinkt als een gerecht
- 14 Kijkdoos
- 19 Beestje in een boom
- 21 Element dat weet te boeien
- 22 Ouder

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 15 oktober naar: **Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.** Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Speciale actie voor SamenKerk-lezers

Met deze bon krijgt u als lezer van *SamenKerk* korting op uw bezoek aan de tentoonstelling 'Maria Magdalena' in Museum Catharijneconvent. U hoeft de extra toeslag van € 3,00 niet te betalen (wel de normale entreeprijs ad € 14,00 of € 12,50 (bij 65+); met een Museumjaarkaart is de toegang gratis).

Museum Catharijneconvent
030-2313835 | www.catharijneconvent.nl
Er gelden coronamaatregelen.
Reserveren vooraf noodzakelijk.

Oplossing zomerpuzzel SamenKerk juli 2021

De hele provincie heeft gepuzzeld deze zomer! Hartelijk dank voor al uw inzendingen. De oplossing van onze zomerpuzzel:

Gods zegeningen zijn als de zandkorrels op het strand – ontelbaar in getal.

Uit de honderden correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- Dhr. P. Hulsbosch (Vogelenzang)
- Dhr. H.L. Al (Krommenie)
- Mw. M.A.B.J. Bouwens (Amstelveen)
- Dhr. G. Peet (Hilversum)
- Dhr. T. Hoekstra (Monnickendam)
- Dhr. P.J. van Tilborg (Bergen NH)
- Mw. C.A.M.J. Bruins (Avenhorn)
- Zr. M. Koolmees (Heemstede)
- Dhr. L. Berends (Heemskerk)
- Mw. A. Mooij (Heerhugowaard)

Voor de winnaars zijn drie mooie museumgidsen beschikbaar van de tentoonstelling Maria Magdalena in het Catharijneconvent.

Traditionis custodus

Mgr.dr. J.W.M. Hendriks, Bisschop van Haarlem-Amsterdam, heeft als locatie aangewezen: parochie H. Jozef, patroon van de heilige Kerk (personele parochie voor de Tridentijnse ritus), gevestigd in de Sint-Agneskerk, Amstelveenseweg 161-163, 1075 XA, Amsterdam.

De volgende priesters hebben de bevoegdheid ontvangen voor het celebreren van de H. Mis volgens het Romeins Missaal van 1962 (Tridentijnse Ritus):

Drs. F.J. Bunschoten per 23 juli 2021 voor de H. Odulphuskerk (Assendelft).

A.H.R.M. Goos per 23 juli 2021 voor de kerk van de H.H. Maria en Vincentius (Volendam).

Dr. A.J.M. Hendriks per 23 juli 2021 voor de H. Josephkerk (Haarlem).

Dr. A.J.T. van den Hout per 23 juli 2021 voor de heiligdommen toegewijd aan de Maagd Maria en andere heiligen.

Voor een toelichting: zie pagina 32 (Tridentijnse Mis).

Agenda

September 2021

3-5 SEPTEMBER Kloosterweekend
Jong Bisdom | www.jongekerk.nl

10 SEPTEMBER Studiedag pastores
(in Haarlem)

11-12 SEPTEMBER
Open Monumentendag
www.openmonumentendag.nl

12 SEPTEMBER Gezinsdag dekenaat
Haarlem (in Heiloo) | Zie pagina 27

13 SEPTEMBER Bijeenkomst over
tieners/jongeren en (echt)scheiding
Zie pagina 32 | www.jongekerk.nl

18 - 26 SEPTEMBER Vredesweek

25 SEPTEMBER Werelddag
voor migranten en vluchtelingen
Zie pagina 6 www.santegidio.nl

Oktober 2021

3 OKTOBER gedachtenis Sint Bavo,
patroon van de stad Haarlem en
van de kathedrale basiliek

3 OKTOBER Wereldmissiedag
van de kinderen

9-11 OKTOBER Wereldklimaattocht
door het bisdom (Amsterdam –
Hoofddorp – IJmuiden) | Zie pagina 6
www.vastenactie.nl/
klimaatpelgrimstocht

10 OKTOBER Opening Bisschop-
pensynode in Rome | Zie pagina 7
www.vatican.va (kies: English)

17 OKTOBER Opening diocesane
synode in de Sint-Bavokathedraal
(Haarlem) Zie pagina 7
www.kathedraaltv.nl

24 OKTOBER Missiezondag
www.missio.nl

Wijzigingen voorbehouden

Anton ten Klooster Antoine Bodar Bina Chirino
Vegt Mgr. Jan Hendriks Bob Wegkamp Leo Fijen Mirjan
Groot Emma van Hooff Jos Wienen Dafne Arlman T
Lars Gerfen Ramon Mangold Matteo Myderwyk
Fijen Martijn Duifhuizen en Kees Wisse Sanne Vogel Bo
Wegkamp Mirjam van der Vegt OMG Magazine Anton t
Hendriks Robin van Galen Simone de Groot Emma van
Maaïke Lut Tini Brugge en Peter van Asselt
Anton ten Klooster Antoine Bodar Bina Chirino
Vegt Mgr. Jan Hendriks Bob Wegkamp Leo Fijen Mirjan
Groot Emma van Hooff Wienen Dafne Arlman T
Lars Gerfen P Myderwyk
Fijen Martijn Vogel Bo
/er' t

Tentoonstelling
KoepelKathedraal Haarlem

Geloof in Geluk

28 augustus '21 t/m 3 april '22

De lezers van *SamenKerk* ontvangen een korting van 50% op het online boeken van twee tickets voor Geloof in Geluk. De kortingscode is **glfnl2021** (te gebruiken tot 1 december 2021). Tickets zijn te bestellen op www.koepelkathedraal.nl

Scan de QR-code om de tickets (met korting!) te bestellen.

